

69

DISCVRSVS
HISTORICO-IVRIDICVS
DE
DIE AC NOCTE
NVPTIALI,

P. 291
1621

Von dem

Sochzeit = Sage,

und der

Brant = Nacht,

K 3224

PVBLICI IVRIS FACTVS

A

CONRAD. PHILIP. HOFFMANNO,

I. V. D.

ET S. M. R. P. CONSIL.

REGIOMONTI ET LIPSIÆ,

ANNO c1o 16cc XLIII.

HISTORICO-TEOLOGICIS
DISC. V. 18. 18. 18. 18. 18.
DIE ANNOCCHE
KAPITALL

1800

1800

CONRAD. PHILIP. HOFMANN.
PUBLICI IURISACTVS

L. V. D.
LES. M. R. P. CONSIL.

REGIUM ET ALIUM

ANNO 1800

Conspectus Capitulum

Membri I.

De Die Nuptiali

- Caput I. *De Temporis Spatio, Sponsalia & Nuptias intercedente.*
- Caput II. *De Temporibus Nuptiis celebrandis vetitis atque permittis.*
- Caput III. *De Temporibus notabilioribus circa ipsas Diei Nuptialis Solemnitates diversas apud gentes conspiciuis.*
- Caput IV. *De singulari Desponsatorum privilegio.*

Membri II.

De Nocte Nuptiali

- Caput I. *Generalia quaedam ac Solemnia Noctis Nuptialis, imprimis circa devirginationem sistens.*
- Caput II. *De Jure circa præceptam Virginitatem & num Virginitatis dentur notæ?*
- Caput III. *De Tempore quo Debitum Conjugale præstandum.*

DE DIE AC NOCTE NVPTIALI

DISCVRSVS.

INGRESSVS.

Discursum cum quendam historico-juridicum de Die Nuptiali atque Nocte publici Juris facere mihi placuit, non Tibi persuasum habeas B. L. me hic solennitates omnes Nuptiales, quotquot oculi legendo coacervare, calamusque conscribere potuerunt, Tibi esse oblaturum, ad quas enumerandas omnes, liber in maxima forma editus vix sufficeret, qualesve jam B. L. si tempus in iis consumere Tibi vacat, publici juris factas habes: nec putes, me circa Noctem Nuptialem hic effectus omnes atque Jura, quæ ex concubitu, seu consensione thalami nascuntur, esse relaturum; sed ea tantum circa diem Nuptialem, ejusve noctem subsequenter capita hoc scripto comprehendere animus est, quæ circa tempora maxime notabilia diei ac noctis Nuptialis inculcanda versantur. Cum enim de Matrimoniorum Temporibus notabilioribus Tractatum paratum habeam, dabis L. B. veniam, quod, cum hanc materiam prælo junctim subjicere, justis ex causis impediatur, ego Commentationem hancce, quasi partem minimam hujus Tractatus, extra ordinem materiæ destinatæ tractaverim, cum tractatio de Temporibus Sponsaliorum, quam alii forsitan commodiori occasione destinavi, hanc præcedere debuisset, illamve denique insequi tractatio de notabilioribus ipsius matrimonii jam consummati temporibus. Sisto igitur hoc scripto tempora notabiliora ipsarum nuptiarum jam consummandarum, quæ sub rubro diei atque Noctis Nuptialis hic veniunt. In tractatione autem diem a nocte secernendam esse, nemo non videt, cum tenebræ multum differant a luce. Ideo & Rubri modo dicti pertractatio diversa in duo erit distribuenda membra, cujus membrum prius de *Die Nuptiali*, posterius vero de *Nocte Nuptiali* tractationem sistet. Faxit DEVS feliciter!

Mem.

Membrum prius

DE DIE NUPTIALI.

CAPVT I.

De Temporis Spatio Sponsalia & Nuptias intercedente.

SVMMARIA.

S. I. Tempus quale intercedere debeat Sponsalia & Nuptias, si non addito certo tempore sint contracta. II. Quale, si dies Nuptiarum dicta fuerit. III. Jure veteri Rom. num tempus certum expressum inter Sponsalia & Nuptias. IV. Num Jure divino apud Hebraeos.

S. I.

DE die Nuptiali hoc membro cum firmus acturus, mox sibi sistit quaestio haud vulgaris, per quantum temporis spatium Sponsalia jure differri possint, antequam ad Nuptiarum celebritatem novi desponsati pedem promovere possint. Ad quam quaestionem non aliter nisi distinguendo responderi potest. Si enim Sponsalia, non addito certo termino, quod regulariter fieri solet, sint contracta, non tenetur alter desponsatorum ea statim, sine ulla dilatione

8 6 (50
consummare, sed in tempus aliquod pro lubitu differri
possunt, nisi pars altera maxime Sponsaliorum urgeat con-
summationem, alteri vero nihil obstat, quo minus matri-
monium promissum implere possit. Imo regulariter tum
ab Ictis, tum a Theologis suadet, ne Nuptiarum dies
in longum differatur tempus, ne tractu temporis amor lan-
guescat, & abalienatio mentis per calumnias traducatur,
de quo plur. vid. HENR. MULLER, in Tr. von ungerathe-
ner Ehe. P. 3. Conf. 2. p. 354. Idem suadet D. LUTHERVS
in den Tischreden F. 313. *Ibi*: Ich rathe, wanns Verlobnüss ge-
schehen ist, daß man aufs allererste das Beylager und öffentli-
chen Kirchengang halte. Aufschieben ist sehr gefährlich, weil der
Satan viel Hindernuß und Gewirres machet durch böse Zungen,
und beyden Theilen Freunden. Hinc etiam apud Helvetios
usu receptum est, ut Sponsi post Sponsalia domo non ex-
eat, celebratas ante Nuptias; quapropter, ne sacris diutule
absit, nuptia maturantur. LAVAT. in Lib. Judic. c. 14. Ho-
mil. 86. Et apud Geneveses Lege prohibitum esse, idem
c. l. refert: ne Nuptia a Sponsalibus ultra sesquimensum
differantur. Qua ratione cessabunt ea, quæ habet Ictus s.
STRYK in Tr. de Dissens. Sponsalit. S. 3. §. 3. p. 98. scil.
hucusque non observasse, Lege quadam publica certum Spon-
salibus tempus præfinitum esse. Intervallum tamen inter Spon-
salia & Nuptias nimis coarctatum esse non debet, cum alias de-
sponsatio non cuivis, inprimis longe distans a loco contractus
nuptialis, innotescere possit, quæ ratio magni est momenti,
ita ut præjudicata non pauca reperiantur, turbati hujusmo-
di matrimonii, ex quo, jam consummato, deinceps implaca-
biles orta sunt rixæ ac lites. Et hinc adhuc hodie e sugge-
stu trina proclamatio, vel ex dispensatione summi Princi-
pis, una vice absoluta, pro denunciatione rite contracti ma-
trimonii habetur. Nullatenus tamen interstitium illud tem-
poris inter Sponsalia & Nuptias, certarum hebdomadarum
aut dierum decursu determinari potest, sed potius istud in
contrahentium positum est libera voluntate Conf. MENZER
de

de Conjug. p. 253. Et idem vult quoque Jus Canon. in c. 39. c. 27. qu. 2. ibi: *Institutum est, ut jam pactæ Sponsæ non statim tradantur, ne vilem habeat maritus datam, quam non suspiraverit Sponsus dilatarum.* Licet non negem, Principem terminum certum dilationi Nuptiali præfigere posse.

§. II.

Si autem Sponsalibus in pactis forte dotalibus, aut alio modo certum præfinitum sit tempus, intra quod Nuptiæ celebrari debeant, quod non raro in usu est, hoc casu, tempore præscripto elapso, Sponsus vel Sponsa rite urgere potest promissum, seu Sponsaliorum executionem. MENZER. l. c. Licet enim ejusmodi Sponsalibus confestim obligatio nascatur, non tamen alterum ante diem Nuptiis destinatum petere potest. De intervallo hoc temporis apud Judæos ita BVXTORFF in Synagog. Jud. c. 39. *Posteaquam ergo desponsatio facta est, & Nuptiarum celebrandarum dies adest, multi Judæi Juvenes Senesque in grande aliquod conclave advocati conveniunt. Judæi juniores ollam fictilem novam vel testam præ manibus habent: Tum accedit aliquis, qui instrumentum dotale publice prælegit. - - Simul etiam certus dies Nuptiis celebrandis assignatur. Sic quandoque unus, duo, tres vel plures menses intercedunt, pro libitu scilicet & commodo contrahentium, quo spatio temporis Sponsus Sponsam vitat, & frequentat in ædibus Patris ejus.* Apud Romanos quoque diem Nuptiis dictam fuisse, ex §. 1. c. 2. patebit. Licet autem dixerim, tempore Nuptiis præfinito existente, altera personarum desponsatarum alteram ad implendum promissum urgere posse, limitabitur tamen hoc, nisi urgentes scilicet adfuerint causæ Nuptiarum celebritatem in longius tempus differentes, quæ ut GAIUS in l. 17. D. de Sponsal. inquit: non solum annum vel biennium, sed etiam triennium & quadriennium, ulteriusve Sponsalia trahunt. Causæ autem juræ diem nuptialem prorogantes sunt: 1.) Adversa desponsatorum valetudo, quæ Nuptiarum festivitatem infringit. 2.) Mor-

2.) Mortes Parentum, Liberorum, ut & Fratrum & Sororum, ubi hi se invicem per aliquod temporis spatium elugere tenentur. 3.) Mors conjugis, quo casu vidua inter annum luctus nubere prohibetur. *l. i. § 11. D. de his, qui not. inf.* 4.) Peregrinationes longinquoeres, ex necessitate susceptæ. 5.) Crimina capitalia omnesque lites judiciales matrimoniales, pendente enim lite nihil est innovandum, e. g. per quæstionem præjudicalem suspenduntur Nuptiæ, quæ prius decidenda. It. si Pater Sponsæ nubilis & Sponsus inter se dissentiant, & pater justas dissentiendi causas alleget, & quæ sunt reliquæ justæ differendi diem Nuptialem causæ. Add. HAVEMAN. *Gamol. Synopt. L. i. T. 13. Pos. §. 11. I.*

§. III.

Inter Augusti equidem Leges, & illam quondam fuisse refert SVEION. *in August. c. 34.* quod tempus Sponsas habendi coarctaverit. Quid vero Augustus illa Lege in specie caverit, a SVEONIO expressum non est, hinc & Lex illa inter res deperditas erit referenda. Plerique equidem Interpretes volunt, Augustum, ne quis ex fraudatis LL. lucrum perciperet, Sponsis præmia maritorum ademisse, qui ultra *biennium* nuptias extraxissent, si scil. nulla justa removendi causa adfuerit, provocantes ad DION. *L. 54. in gest. anni 736. it. L. 56. ZON. tit. 2. & SVEION. l. c.* sed ex istis locis nil solidi proferri potest probationis causa. Imò & illos Jctos, licet magni nominis, valde vapulare autumo, qui Legi Augusti suffragari dicunt sanctionem Constantini Imp. *in l. 2. C. de Spons.* hæc enim constitutio non loquitur de tempore ex Lege præscripto, sed a desponsatis convento, quod ex dicendis in discursu de Temporibus jam consummati matrimonii, dum de Sponsi absentia solliciti erimus, patebit.

§. IV.

Alii ex Historia sacra argumentari student, intervallum tem-

temporis Sponsalia & Nuptias intercurrentes continere debere annum plenum, aut ad minimum X. menses, provocantes ad Historiam Rebecca, cujus Mater & Frater servo Abrahami Responsum dederunt, filiam non statim commigraturam esse, sed ad minimum X. dies post sponsalia mansuram. GEN. XXIV. 55. quem textum GOODWIN. in *Mose & Aaron* L. 6. c. 4. §. 8. exponi refert per X. menses, perque hos intelligi annum dierum. GEN. XLI. juxta ONKELOS & Rabbi SALOM. Sed hancce explicationem non admittit cit. GOODWIN. licet LXX. Interpretes, & fons, ad minimum dierum decadem habeat, non tamen loqui textum de tempore sumto pro complimento definiti Spatii, intercurrente Sponsalia & Nuptias, sed potius prodere tenerum matris amorem, nolentis tam maturum discessum. Rectius hinc dicit GOODWIN. l. c. hoc non obstante, plausibile esse, quod intervallum temporis intercesserit inter Sponsalia & ipsas Nuptias, licet id definitum non sit, aut certo dierum, hebdomadarum, mensiumque numero determinatum. Et huic sententiæ adstipulatur HOTTINGER ad d. l. GOODWINI, sequentia ex MAIMONIDE, in latinam translata linguam, referens: *Lege nondum lata is, qui in platea feminae occurrit, atque cum illa de matrimonio convenit, introduxit eam in domum suam, atque privatim cum ea concubuit, eratque uxor ejus. Atqui lege data Israëlita, qui uxorem ducere volebat, eam presentibus testibus primo sibi acquirere jubetur, postea demum est uxor ejus.* Q. S. E. DEVT. XXII. 13. Exinde infert laudatus HOTTINGER: Ergo tempus aliquod inter desponsationem & introductionem intercedit. vid. DEVT. XX. 7. quantum vero sit, non certo constat. An forsân huc pertinet tempus, quo Sponsa audit, totis XXX. diebus dicitur Sponsa. Hæc HOTTINGERVS. Ad locum vero DEVT. XXI. 2. ubi injunctum legitur certum interstitium, mensis nimirum, seu ut in Hebræo legitur: Luna dierum, sive tot dies, quod Luna suum conficit ambitum, respondet HAVEMAN. d. l. L. I. T. I. pos. 3. n. 5. Ex hisce adductis jam certissimum est, moribus Romanorum ac Hebræorum intervallum quidem aliquod

B

fuisse

fuisse Sponsalia inter & Nuptias, certo tamen temporis spatio non circumscriptum, sed illius dispositionem in arbitrio desponsatorum positam fuisse.

CAPVT II.

De Temporibus Nuptiis celebrandis vetitis atque permissis.

SVMMARIA.

§. I. Romani diem dicabant Nuptiis, qui tamen matrimonio faustus esse debebat. II. Nuptiarum festiuitati obstabat Mensis Majus ob Lemuralia. III. Martius, ob reportatam a Minerva in Neronom victoria obtenta virginitate. IV. Festum Ancilium. V. Festum Februaliorum. VI. Kalende, Nonae ac Idus. VII. Virginibus Sponsis quoque obstabant Festa publica, non tamen Viduis. VIII. Nuptiis celebrandis infausum erat & tempus, quo Mundum patere putabant, & Dies atra Alliensis, aliaque dies atra. IX. it. Tempus Luna crescentis vel decrescantis, ut & 2. dies post Ferias Latinas. X. it. Dies aliquot circa Vestalia in mense Junio, nisi post Idus Iunias, ut & dies bissextilis. XI. Ad eligendum diem faustum nuptiis auspices, inue auspicio eiusmodi adhibebantur Turtur & Cornix. XII. Hebraei atque Iudaei Nuptiis quoque diem dicunt, ac nuptiali celebritati, destinatus est dies quartus & quintus Septimanae. XIII. Sabbatho aliisque Festis num Hebraei ac Iudaei moderni nuptias celebrent. XIV. Graeci, Persae, Bramini & Chilenses quae tempora obseruent in celebrandis Nuptiis. XV. Ecclesia Christiana Nuptias diebus cultui diuino dicatis celebrare prohibet. XVI. Quid circa tempora nuptiis celebrandis idonea vel inidonea Synodi ac Concilia statuerint? XVII. Concilii Tridentini sanctionem, de nuptiis non celebrandis Festo Adventus Christi & Quadragesimis, suscepit Ecclesia orthodoxa, Calvinianis exceptis, qui illa tempora non obseruant. XVIII. Dies Dominica num obstat festiuitati nuptiali. XIX. Tempora vetita restringenda sunt ad Solemnitates saltem nuptiales, & iuste dictis temporibus ritus nuptiales prohibentur, ratio tamen prohibitoria Pontificiorum rejicitur. XX. & XXI. Dispensatio circa vetita tempora quando

quando locum habeat? **XXII. Suadentibus Eruditis pie mos veteris Ecclesie observatur.**

§. I.

POpulum Romanum circa Nuptias, varias, easque saepe superstitiosas, Gentilismoque tum temporis Solemnitates conformes, adhibere consuevissent, tot loquuntur Antiquitatum Romanarum indagatores, quibus tum ob vetustatem, tum ob fidelem in conscribendis monumentorum fragmentis operam, non parvam adhibere fidem licet. Nec minimam gentis hujus alias sagacissimæ, ac ab aliis terrarum incolis ad exemplum optimorum Institutorum imitandorum sibi propositæ, Superstitionis partem absolvit, quod Nobiles hi Romuli Nepotes circa tempus Nuptiarum celebritati destinatum observarunt. Sponsalibus enim contractis, consequens erat: *Nuptiis diem dicere*, quod apertissimum esse, ex **PACUVIO** apud **NONIUM** cap. de locf. indag. & **TERENTIO** in *Andria*, videre licet. Ille, in verbis: *Gnatam despondit, nuptiis hanc dicit diem*. Hic in sequentibus: *Hic nuptiis dictus est dies*. Quæ tamen locutio *diem dicere*, non solum in Nuptiis, sed & aliis in negotiis adhibebatur, optime observante **J. F. GRONOVIO** ad *Livii Lib. 35. c. 3.* Dies itaque dici solebat, non tamen promiscue omnis, prout huic vel illi mens suggerebat, sed ea in re non levis mensium, temporum ac dierum selectus habebatur, ita, ut mox tempus faustum, mox infaustum celebritati nuptiali dijudicarent. Atque hoc est, quod jam paucissimis in sequentibus demonstraturum sum, transeundo post a Romanis ad Judæos aliasve quasdam Gentes, & denique ad Ecclesiam Christianam, nostrosque mores hodiernos.

§. II.

Populo autem Romano se i.) Nuptiis celebrandis *Mensis Majus* inauspicatus sistebat, ob Lemuralia, seu Remo-Parentalia, a Romulo in honorem Remi instituta. Quæ in Calendario Rom. ita exprimuntur. **A. LEM. N. i. e. Lemuralia Nefastus. ROSIN. L. 4. Antiqu. Rom. c. 2. & 9. MANV-**

B 2

TIVS

TIUS de *Ludis Festsque Rom. ex Kalend. vet.* ibique *Notæ Petri GIACCONII in vet. Calend. Rom.* Huncve mensem propterea inauspicatum Nuptiis fuisse, refert **PORPHYRIUS** in *Horat. Lib. 2. Epist. 2.* ita scribens; *Romulus Lemuria (i. e. Remo Parentalia) instituit, quæ Mense Majo per triduum celebrari solent, ante additum anno mensem Februarium, ob quam rem Majo mense Religio est nubere.* Nec secessionem ab eo facit **PLVTARCHVS**, in *Quest. Rom. qu. 86.* qui Majum Nuptiis infaustum ac inauspicatum Romanorum fuisse, nos docet. Cui & adstipulatur **SEXT. POMPEI. L. 12.** scribens: *Mensis item Majus, quemadmodum Plutarchus & cæteris testatur, nuptiis infaustus & inauspicatus existimabatur.* Notissimi quoque de Majo, ut infelici desponsatorum mense sunt versiculi Poetæ **OVIDII Fast. 5.** dicentis:

Nec viduæ tædis, eadem, nec virginis apta

Tempora: quæ nupsit, non diuturna fuit.

Hac quoque de causa, si te proverbia tangunt.

Mense malum Majo nubere vulgus ait.* * alii malas.

Videtur tamen **SELDENO L. 2. in Uxor. Hebr. c. 22. in pr.** Ovidium non tam per totum mensem Majum, quam per Lemuralium triduum, seu dies 9. 10. & 11. Mensis Maji nuptiis inauspicatas esse voluisse. Lemuria enim VII. Id. Maji, qui erat dies mensis ejusdem nonus, cœpta, per triduum celebrabantur. **ROSIN. Antiq. Rom. L. 4. c. 9.** Cujus quidem sententia satis probabilis videtur, sed cum **OVIDIUS, PORPHYRIUS, PLVTARCHVS** atque **SEXT. POMPEIUS**, generaliter ad totam hanc prohibitionem, mensem extendant, certius erit dicere, totum Majum nuptiis infelicem fuisse. Idem vero erat dies festus Lemuria & Parentalia. add. §. 5. in f.

§. III.

Martius 2.) celebritati nuptiali inauspicatus fuit, ob id, quod hoc mense nuptiis, habito certamine Marte cum Minerva, victrix, virginitate reportata discesserit. Innuit hocce **PORPHYR. l. c.** verbis in §. præc. conscriptis sequentia addens:

dens: item Martio, in quo Nuptiis habito certamine a Minerva Mars victus est, & obtenta virginitate Minerva NERINE est appellata. En lepidam ac fabulosam rationem nuptiarum mensis Martio prohibitarum! Præsumebant enim exinde Sponsi, uxores Imperium sibi esse arrogaturas, die *Weiber würden die Manns-Hosen anziehen*, si eo tempore quo Mars victus, atque Minerva Virginitatem obtenta esset, nuptias celebrarent. An vero propterea totus Mensis infaustus nuptiis fuerit, de eo nihil certi mihi dicere licet, negativam tamen veriore esse judico exinde, quod Festo Ancilium finito, quod Mense Martio celebrabatur, Nuptiarum festivitas esset permissa.

§. IV.

Non solum vero Martius ob jam dicta nuptiis infaustus credebatur, sed etiam 3.) ob Saliorum seu Ancilium Festum, quod in Mensem Martium incidebat, quo tempore Ancilia e templo Martis a Saliis deprompta solennius cum carmine Marmurium dictum Veturium circumferebantur. De quo Festo ita OVIDIUS Lib. 3. *Fast.*

*Quis mihi nunc dicet, quare caelestia Martis
Arma gerant Salii, Mamuriumque canant.*

Hoc vero Festo durante, Nuptiarum festivitas cessabat, hinc eo tempore celebritatem nuptialem dissuadet idem in verbis:

*Nubere, si qua volet, quamvis properabitis ambo,
Differ, habent parvæ commoda magna moræ.
Arma movent pugnam: pugna est aliena maritis,
Condita cum fuerint, aptius omen erit.*

Uti igitur Lemuria Majum, in Festum Ancilium Martium indoneum nuptiis reddebant, hocce tamen festum Ancilium non integrum Martium, sed illos tantum dies nuptiis inauspicatas reddidisse, quibus Ancilia in templo Martis nondum condita seu reposita fuere, videre licet ex ALEX. ab ALEX. L. 2. *Gen. Dier. c. 5. in f.* quod & locus Ovidii cit. probat: *Condita cum fuerint, aptius omen erit.* Quis vero is Martii fuerit dies, quo Festum Saliorum initium cœperit, de eo

non una omnium est opinio, dum ipsa in eo variant Calen-
daria. Altum silentium de hoc Festo est in Calendario Rom.
apud MANVTIVM atque ROSINVM *l. cit.* Referente vero
SELDENO *l. c.* Ovidio ipsi quinto Nonas, seu tertio Martii
diei tribuitur. In Calendario Constantiniano, edita a Jo.
Georg. HERWARTIO, septimo Idus, seu die Nono Martii
leguntur verba: *Arma Ancilia movent.* & pridie Idus, seu
die 14. *Mamuralia*, quæ SELDENO videntur esse tempora,
quibus Ancilia condita. ROSINVS *L. 4. c. 7.* hocce Festum
Kalendis Martii, eodem die, quo Matronalia celebrari cœ-
pisse scribit. Cur vero hoc Festo durante nuptiarum cele-
britas vetita fuerit, OVIDIVS *l. c.* innuit, inquit: *Arma
mouent pugnam: pugna est aliena maritis.* Religiosum enim
judicabat Gens Romana supersticiosa, hocce tempus celebri-
tati Nuptiarum destinare, ne ex post facto novi conjuges cum
celeber. Advocato Reg. Gall. Steph. PASQUIERIO, (qui
fatalem nimis ac litigiolam amplexus erat Sponsam) tota die
conqueri cogantur:

*Nulla dies nobis, non horula præterit una,
Non punctum, nullus temporis articulus,
Quo non, vae miseris Servis! succenseat uxor,
Succensetque mihi, ni simul ipse querar,
Illius ad nutum totus componor, & idem
Pacificus quum sim, tristia bella gero.
Sic mihi Pax Bello, sic bellum Pace paratur,
Et placide ut possim vivere, vivo miser.
Sic vel cum servis & Coniuge litigo, sic est
Hei mihi! Coniugium litigiosus amor.*

Gelehrten-Lexicon voce Pasquier. De Saliorum interim Festo
saltatione ac circumgestatione Ancylum, videt. ROSIN *L. 4.
c. 7. ibique* DEMPSTER. *in Paralipom. ii. L. 3. c. 20.* De
Anciliis vero Joach. CAMERARII *Quest. promisc. Dec. 9.
Probl. 8. & Aldi MANVTII, Jacobi filii, Quæstia per Epist.
L. 3. qu. 7. ext. in Tom. 4. Fani GRVTIERI Thesauri Critici
p. m. 73. & 310.*

§. V.

Festo quoque 4.) *Feraliorum*, quod mense Februario celebrabatur, conjugales amplexus propter ominosos & infastos ejusmodi dies vitandos esse, Romani judicabant, quo spectant illa OVIDII L. 2. *Fast.* v. 555. sequ.

Postea præteriti tumulis redduntur honores,

Prodigiisque venit funeribusque modus.

Dum tamen hæc fiunt, viduæ cessate puellæ,

Expectet puros pinea tæda dies.

Nec tibi quæ cupidæ natura videbere matrî

Comat virgineas hasta recurva comas.

Conde tuas hymenæe faces, & ab ignibus atris,

Aufer, habent alias mœsta Sepulchra faces.

Erant autem Feralia die 21. qui est IX. Calend. Martii, quæ tamen ab OVIDIO ad XIII. Calend. Martii, h. e. 17. Februarii diem referuntur. ROSIN. L. 4. c. 5. Et mense Februario hocce Festum fuisse celebratum, docet Calendarium vetus Rom. ap. ROSIN. L. 4. c. 2. & MANVT. l. c. Pomponii tamen nihilominus Nuptias pridie Idus Februarii celebratas esse, ex CICER. L. 2. *Epist. ad Q. Frat.* ostendit BRISSON. *de Rit. Nupt. p. m.* 13. Fallitur vero ALEX. ab ALEX l. c. dum Feralia & Parentalia eadem esse, scribit, ut & TIRAQVELL. *ad h. l.* qui Feralia eadem esse, quæ Lemuria scribit, cum tamen PORPHYRIUS l. c. & cum eo ROSIN. probet L. 4. c. 9. Lemuria eadem esse, quæ Parentalia. Feralia autem a Parentaliorum Festo differre, satis jam probavimus, & ex tempore, quo celebrata fuere, patet. Falsè igitur TIRAQVELLVS locum PORPHYRII in sui defensionem allegat, qui tamen ei contrarius est.

§. VI.

Præter tempora jam dicta & 5.) *Kalendæ, Nonæ, Idus* ve in matrimoniali negotio infelices habebantur, quod optime, additis rationibus prohibitivis explicat MACROB. L. 1. *Saturn. c. 15.* *Nec hoc, ait, prætermiserim, quod Nuptiis copulandis, Kalendas, Nonas & Idus religiosas, i. e. de vitandas censue-*

consueverant. Hi enim dies, præter Nonas, feriati sunt. Feriis, autem vim cuique fieri, piaculare est. Ideo tunc vitantur Nuptiæ, in quibus vis fieri virginibus videtur. Sed Verrium Flaccum, Juris Pontificii peritissimum, dicere solitum, refert Varro, quia feriis tangere veteres fossas liceret, novas facere jus non esset, ideo magis viduis, quam virginibus idoneas esse, ferias ad nubendum. Subjiciet aliquis: Cur ergo Nonis, si feriatus dies non est, prohibetur celebritas Nuptiarum? Hujus quoque rei in aperto causa est. Nam primus Nuptiarum dies vtriusque datur: postridie autem nuptam in domo viri dominium incipere oportet adipisci, & rem divinam facere. Omnes autem postriduani dies, seu post Kalendas, seu post Nonas, Idusve ex æquo atri sunt. Ideo & Nonas inhabiles nuptiis esse dixerunt, ne nupta aut postero die auspicaretur libertatem uxorem aut atro immolaret, quo nefas est Sacra celebrari. Kalendæ vero erant primus cuiusvis mensis dies, nomen habentes a καλέω, voco, quod primis duobus diebus mensis populus in Capitolium vocabatur. Idus in mensibus Martio, Majo, Julio & Octobri 15. in reliquis vero mensibus 13. die incipiebant. Nonæ in mensibus Martio, Majo, Julio & Octobri 7mo, in reliquis vero mensibus 5to die incipiebant.

§. VII.

Ex dicto igitur MACROBII loco discimus, non solum Kalendis, Idibus, Nonisve, sed & 6) *Festis publicis* virgines nuptui nequiquam fuisse datas, viduis vero nubere fas fuisse, cui & subscribit PLUTARCHVS *Problem. c. 105.* Add. ALEX. ad ALEX. *l. c.* quæ vero fuerint festa publica, vid. ap. ROSIN. *L. 4. c. 3.* Imo ex eodem MACROBII loco constat, & 7.) postera die a Nonis, Idibus ac Kalendis, uxorem ducere vetitum fuisse, cum dies isti omine velut tristi infames & detestabiles censerentur, atri que Pontificum decreto haberentur. ALEX. ab ALEX. *l. c.* quod ipsum & comprobabat OVIDIVS *Lib. I. Fast.* ibi:

Nona-

Nonarum tutela Deo caret: omnibus istis

(Ne fallare cave) proximus ater erit.

Omen ab eventu est: illis nam Roma diebus

Marte sub adverso, tristia damna tulit.

Ubi notanda verba: Omnibus istis, quæ intelligenda sunt de Kalendis, Idibus ac Nonis, de quibus Poëta ante locutus fuerat, monente TIRAQVELL ad d. l. ALEX. ab ALEX qui insuper hic allegat GELL. L. 5. c. 17. NON MARCELL ubi de atris diebus loquitur. FEST. POMPEI. L. II. ubi de Nonis ei sermo est, & PLVTARCH. in Lucull. & Problem.

§. VIII.

Nec Nuptias celebrare fas erat 8.) tempore eo, quo mundum patere credebant, quoniam tunc Deorum tristem ac inferum quasi janua patere, manesve libere vagari Romani autumabant, nec tunc aliquid omnino administrabatur, nisi extrema id urgente necessitate. Locus de eo ap. MACROBIUM extat, L. I. Saturn. c. 16. ubi ex VARRONE refert sequentia: *Mundus cum patet, Deorum tristem atque inferorum quasi janua patet. Propterea non modo prælium committi, verum etiam delectum rei militaris causa habere, ac militem proficisci, navem solvere, uxorem liberum querendorum causa ducere, religiosum est. Quo vero tempore Mundus anno quoquo pateat, quaritur? Et Resp. SELDENVS l. c. CAPITONEM ATEIVM existimare, ter in anno mundum patere: Postridie, Vulcanali, & ante diem sextum Id. Novembris. Et SEXT. POMPEI. L. II. retulit: Mundum patere 3. Kalend. Septembris, 4. Nonas Octobris, & 3. Id. Novembris ex CATONE & CAPITONE. Hisce accedebat 9.) *Dies atra Alliensis*, quæ erat Kalend. Sextil. quam Majores diem funestiorum esse voluerunt, quod eo die Tribuni militum legiones ad Allium fluvium educentes a Gallis pugna victi sunt, urbemve amiserint. Vid. ROSIN. l. d. c. 11. & 13. Omnis enim omnimodo dies atris, nigri, seu mali, huic negotio infelices habebantur. Dicuntur vero dies religiosi, juxta GELL. L. 4. c. 19. tristi omine infames, impeditique, in quibus & res divinas facere,*

cere, & rem quampiam novam exordiri, temperandum est. Male autem ab imperitorum cohorte ii nefasti appellantur, cum dies nefasti solum Judicia Romanorum respicerent, per hos enim dies juxta VARRONEM nefas fari Prætozem, Do, Dico, Addico, quibus contrarii erant dies fasti, quibus Prætori dicta tria verba solennia fari licebat, juxta OVID. *L. 1. Fast. v. 47.*

*Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur,
Fastus erit per quem lege licebit agi.*

§. IX.

Nec 10.) Celebritati Nuptiali *tempus Lunæ vel crescentis vel decrepcentis* conveniebat, sed aptissimum huic solennitati habebatur tempus tantum PLENILVNI, cujus ratio erat, quod inde boni ominis nonnihil ex plena lunæ facie auspicarentur, sive, ut frequenti jam & advenis referta civitate, in conspectu amplæ multitudinis positæ, celebriores nobilioresque haberentur Nuptiæ, ita referente ex variis auctoribus DEMPSTERO ad *L. 5. c. 37. ROSINI. p. 451. a.* Nec celebrabant Romani Nuptias 11.) *duobus diebus post Ferias Latinas*, qui religiosi dicuntur Nuptiis celebrandis apud CICER. *Epist. quadam ad Q. Frat.* notante MERCERO ad d. l. ALEX. ab ALEX. Add. ALEX. ab ALEX. *L. 5. G. D. c. 7.*

§. X.

Obstabant quoque Nuptiis 12.) *Dies aliquod circa Vestalia.* Quod ideo certum credo, quia *Mensis Junius* nuptiis celebrandis religiosus erat, nisi quod post *Idus Junias* nuptias contrahere liceret. Feriæ vero Vestæ seu Vestalia Idibus Junii habebantur, quæ in Calendario Rom. ita exprimuntur: *H. Vest. N. Fer. Vestæ.* i. e. Vestalia, Nefastus, Feriæ Vestræ. ROSIN. *L. 4. c. 10.* Optimum autem ac auspiciatissimum nuptiis tempus habitum fuisse *dies sequentes Idus Junias, post 13. diem mensis Junii*, expresse scribit PLUTARCH. in *Problem. Rom. c. 86.* dicens: *Uxores non ducunt Majo, usque in Junium rem differentes.* Qui & varias ex Gentium Theologia affert rationes.

nes. Ejusdem tenoris verba inveniuntur apud OVID. *L. 6, Fast. v. 222. seq.* dum scribit:

Hanc ego cum vellem socero dare, tempora tædis

Apta requirebat, quæque cavenda forent.

Tunc mihi post longas monstratur Junius Idus

Utilis & Nuptis, utilis esse viris.

Primaque pars hujus Thalamis aliena reperta est. &c.

Mense igitur Junio, nisi post Idus, quenquam Nuptiis copulari, religiosum erat. MERCERVS quoque ad *L. 2. c. 5. Alex. ab Alex. diem 13.) Biffextilem* nuptiis infelicem fuisse, aliosve adhuc privatim dies religiosos Romanos habuisse refert.

§. XI.

Juxta temporum selectum Romani quoque cavebant, ne ullus esset cæli motus aut terræ, neve turbatiore Cælo fœdus inirent, quam ad rem auspices & vates adhibebant, a quibus diligenter sciscitabantur, qui dies copulam nuptialem affirmarent, vatesque iis prædicendis, magnum faciebant quantum. MERCER. *d. l. ex APVLEIO.* Moris autem fuisse apud Veteres, ut auspices in Nuptiis adhiberent, ex VALERII *L. 2. c. 1.* discimus, dum scribit: *Apud antiquos non solum publice, sed etiam privatim nihil gerebatur, nisi auspicio prius sumpto, quo ex more nuptiis etiam nunc auspices interponuntur &c.* Ad hunc morem respexisse O. TACIT. *L. 15. Annal.* certum est, ubi de Nerone verba faciens, inquit: *Inditum Imperatori flammeum, missi auspices duo, & genialis thorus & faces nuptiales.* Auspicium autem hocce adhibitis avibus, Turture & Cornice fiebat, si par integre apparuisset, quia utrumque animal adeo sui conjugis sive comparis studiosum, ut eo morte affecto superstes nullius præterea appetat conjunctionem, quin etiam, dum in vivis sunt, mas nullam aliam adit, quam eam unam, qua cum semel conjunctus fuerit, referente SALMVT. in PANCIROLL, *l. c. tit. 59.* Adde & hic circa auspicia Nuptiis adhiberi solita ROSIN. *L. 5. c. 37.* inprimis vero DEMPSTER. *ad h. l. p. 451. b.* & Jan. Meller PALMERIVM in *Spicileg. ext. in Tom. 4. Thef. Crit. I.*

GRVTERI p. 667. Dicimus interim stultum esse, illum Philosophum, qui ex diebus aliquid boni vel mali ominare velit, qui enim semel effluxit dies, inquit IO. BRODDAEVS *Miscell. L. 3. c. 17. in Tom. 2.* GRVTERI p. 479. is quasi ad carceres nec retroire, nec excursam spatium idem repetere potest, jam enim avolavit. Hinc quid jam de modo relata superstitione Romanorum tenendum sit, quilibet non stultus judicare poterit.

§. XII.

A Romanis jam progredimur ad Hebræos, de quibus quoque constat, certum Nuptiis celebrandis diem, æque ut Romani, dixisse, vid. *plur. §. 2. c. præc. 1.* Nuptiarum quoque solennibus certos destinatos fuisse dies, ita ut Virginibus dies Septimanæ 4tus, seu Mercurius, viduis vero dies quintus, seu Jovis solennis fuerit, discimus ex BVXTORFF. *Synag. Jud. c. 39. p. m. 627.* Nuptiarum, inquit, solennibus dies destinati olim fuerunt; quartus, h. e. Mercurii, si Sponsa virgo sit, & quintus, h. e. dies Jovis, si vidua fuerit, idque hanc ob causam, quia die Lunæ & die Jovis in Urbibus, oppidisque Judices sedere solebant, ut si quid contra Sponsæ virginitatem habeat Sponsus, quod excipiat, protinus ad eos deferre possit. Et in hisce convenire vides mores Hebræorum, quos ita exponit SELDENVS in *Uxor. Hebr. L. 2. c. 11.* inquit: *Virginis autem deductioni feria quarta seu Mercurii ante alias sub templo secundo præstituta est, ratione ob assuetis Foro sessionem diebus sumpta. Etenim ex Ezræ Collegarumque ejus seu Synedrii, dum Rempublicam Israëliticam instaurabant, decreto, sessiones forenses, quæ antea die professo quodlibet indiscriminatim haberi solebant, ita in urbibus oppidisque plerisque, si non omnibus, figebantur, in secundam feriam, seu diem Lunæ, atque quintam, seu Jovis, ut hisce, quoties Festi non essent, Judicibus necessario esset confidendum: cæteris veto pro re nata tantum sessio haberetur. Quoniam igitur, ubi primis amplexibus de Virginitate nuptæ dubitabat maritus, pro suo arbitratu postulatio de prærepta Virginitate in foro proximo fiebat, atque ibi ea, quæ obijcerentur*
cogno-

cognoscenda, ideo feriam quartam, seu Mercurii diem deductioni virginis maxime idoneam censebant. Ut scil. postridie, i. e. quinta seu Jovis postulare ei esset integrum. Neque postulandi tempus ultra quintam seu proximæ hebdomadis secundam feriam comperendinari, quatenus fieri potuit, volebant, ne interea ante rem decisam odium inter conjuges utrinque, ut fieri amat, ubi suspicio orta est, nimis ingravesceret. Feriam autem primam seu diem solis, tametsi etiam postriduana feria sessionis iidem dies esset, haud pariter idoneam esse voluere, ne precedenti epulari apparatu Sabbathum violaretur. Quæ nihilominus uniuersa ita moribus receptisque sententiis temperata sunt, ut ubicunque locorum forenses Sessiones feriis jam dictis minime ex jure aliquo singulari, sic figerentur, & ubi apparatus cunctis epularis ante Sabbathi initium absolueretur, adeo ut de ejus violatione non esset, cur inde quis dubitaret, neque ex singulari Sessionum forensium dierum ratione signorum Virginitatis prolatio hoc quum illo die commodior esse posset, ibi quolibet die profesto Virginitatem deducere rite satis liceret. Ita tamen ut lætitia solennis altera cum altera minime commisceretur. Quemadmodum autem Virgini quarta feria, seu dies Mercurii, ita Viduæ ac Vitiatæ deductioni quinta seu Jovis maxime idonea habita est. Rationem reddunt, ut Sponsus assuetos sibi labores a quibus abstinendum erat tribus diebus epularibus feria prima, seu in ipso hebdomadis insequentis initio commodius redintegraret. &c. Hactenus SELDENVS, qui Lectori sine dubio hac in materia plenissime sitisfecit. Hancce autem Constitutionem, Judæis referentibus, Ezra esse, antequam illam quolibet die nuptiarum celebritatem permissam fuisset, tum ex SELDENO audivimus, tum ex LIGTFOOT ad Job. II. 5. tradit LEYDECKERVS de vario Reip. Hebr. Statu Lib. 6. c. 3. in observ. p. 442. inquit: Ajunt Judæi, Ezram constituisse, ut conjugia vel nuptiæ virginum celebrarentur die IV. Hebdomadis, at Viduarum die V. Nempe exinde non confidebant confessus, nisi die II. & V. Itaque cum ante Ezra decretum confessus convenirent, quolibet die etiam nuptiæ quotidie celebrari poterant.

§. XIII.

An vero Sabbatho aliisve Festis cultui divino destinatis Nuptias celebrare licuerit, quaestio est. Negat hoc SEIDEN. l. c. in verbis: *Neque virginem, neque viduam, neque vitiatam rite deduci volebant, pridie Sabbathi, aut postridie, nedum ipso Sabbatho aut die alio festo. Quin nec intermediis sive Paschatis, sive scenopægiæ diebus, quos profanam Festi partem nuncupant. Scilicet diebus 5. qui inter Pascha & sequentem septimum, & 6. qui inter Scenopægiam & Octavum habentur. Illud de Sabbatho monuere majores, ob reverentiam Sabbathi, atque ne ex apparatu epulari, qui deductionem ex more præcederet, sive initio Sabbathi, sive fini proximantem forte violaretur festum. Sabbathum enim apud Hebræos nullis negotiis cultui divino aduersis turbabatur, quod docet IOSEPHVS L. 12. A. 7. c. 1. Agatharcidis recitans verba: *Qui Judæi, inquit, vocantur, munitissimam incolunt civitatem. Hi vacare sueti sunt septima die, neque arma tum portare, aut alius alicujus rei curam gerere patiuntur, sed in locis sacris adorare Deam ad vesperam usque soliti sunt. Imo Essæi nec casum necessitatis die Sabbathi excipiebant, & inter illos nec necessariam naturæ purgationem, sic ut propter hanc die Sabbathi loco non moverentur. Vid. IOSEPH. de Bell. Jud. L. 2. c. 7. Cujusmodi sententiæ conveniebant doctrina illorum, qui, quando die Sabbathi vim patiebantur, illam vi non esse repellendam, existimantes, omnem prorsus defensionem omittebant, ut proinde Asidæi, decreto publice facto, recte statuerint, se hosti, die Sabbathi irruenti, arma opponere velle. Et hinc in Misna Talmudica dicitur: *Omne opus prohibetur in Sabbatho, nisi sit pro anima.* SUMMERMANN. ad πρῶτα L. 2. T. 12. §. 60. Hisce addendum, quod Prolis editio inter opera Sabbatho prohibita ab Hebrais referatur, quia species quadam exstructionis est, referente RELANDO in *Antiquit. sacr. vet. Hebræor.* P. 4. c. 8. §. 7. De modernis tamen Judæis contrarium refert BVXTORFF. l. c. c. 15. p. m. 322. Nuptiarum scilicet solennitates Sabbatho permissas esse, dum scribit: *Quoniam autem Sabbathum ab illis***

illis voluptas appellari & esse debet, sapientissimis Rabbiniis placuit, & Sabbatho honorificum statuerunt, ut singuli mariti, praesertim vero Sapientum discipuli, & excellentes Rabbini, hoc Sabbathi nocte, plus quam caeteris temporibus uxorum suorum arva consecrant. Quapropter ut stimulos sibi addant, & viros se esse meminerint, aliis ante Sabbathum vesci solent. Hinc etiam fit, ut saepissime Sabbatho Nuptiae celebrentur, ut eo felicior sit concubitus, & majore Sabbathum honore afficiatur. Inde, quia ea nocte concipiuntur, ut plurimum in praecelaram adolescentem, & in Sapientum discipulos evadunt.

§. XIV.

Veteribus Graecis tempus brumale in ineundo matrimonio maxime arrisit, juxta ARISTOT. L. 7. Polit. c. 16. Regulariter vero Nuptiae celebrantur, mense Junio, Atheniensibus dictus ἑκτομβραῖον. Certa etiam habebant Festa, mensibus Martio, Januario & Majo celebranda, quae nuptiis celebrandis inidonea autumabant. MELISSANTES, seu GREGORII neueröffnete Schatz-Kammer Griech. Antiq. P. 2. c. von den Hochzeiten der Griechen. Quinta quoque dies cujuslibet mensis Lunaris olim infausta erat; illa enim Eumenides, Erinnges, Furias, perjuros in poenam quaritare, in Theologia Graecanica creditum est. HESIOD. de diebus infaust. in Ημέρ. v. 800. Versus graeci latine ita sese habent:

Quintas vero evitato (maxime conjugio,) quia difficiles sunt gravesque,

In Quinta enim ajunt Furias circumambulare.

Ut Juramentum (violentum, h. e. perjurium) vindicent,

Quod contentio genuit, exitium perjuris.

De hisce canit & VIRGILIUS Lib. 1. Georg. v. 277.

- - - *Quintam fuge: Pallidus Orcus*

Eumenidesque fate - - -

De Persis notat STRABO Lib. 15. in more iis fuisse positum, Nuptias sub initium Aequinoctii Verni celebrare, quod tamen tempus multi recentiorum, inter quos ALEX. AB ALEX. Lib. 2. G. D. c. 5. inf. & JOH. SCALIGER L. 3. Emendat. temp. restrin-

restringunt, ita ut reliquo anni tempore nuptias celebrare non licuerit. Huc & refert Ad. OLEARIVS in *Itin. Persf. L. 5. c. 22. p. m. 456.* mensē Jejunii dicatum, dictum Ramefan, quo Festum sancti atque magni nominis Martyris, dicti Holsein, celebrant. De Braminis quoque refert Abrah. ROGERS in *Gentilism. Ind. P. I. c. 11.* illos non quibusvis anni temporibus Nuptias celebrare, sed solum mensibus Februario, Majo, Junio, Octobri, Novembrisque primis diebus, ubi tamen & semper selectum dierum atque horarum auspiciarum observare eos addit. De Chilensibus memoria prodidit MARCHGRAFIUS c. 3. *de Chilensibus*, eos in matrimonialibus auxilio uti Idoli, Maruapoante dicti, exque eo querere, responsurumque referre, quod Nuptiis celebrandis aut amplexibus maritalibus tempus putetur maxime idoneum, minusve infaustum.

§. XV.

Perlustratis itaque moribus hoc in passu, Gentium quarundam, & quidem præcipuarum, quas terra unquam vidit, calamum jam promovere lubet ad sancta Ecclesiæ Christianæ, circa tempora Nuptiis celebrandis vetita atque permessa. Hæc vero, cum maximam superstitionum aliarum Gentium partem, ex dictamine sacrarum litterarum, & sanæ rationis rejicit, ejusmodive negotia, quæ a Mundi Rectore solo, dependent, a temporibus, aliis negotiis ex DEI voluntate infaustis, nullatenus dependere, ex contrario judicans effectu, voluit, hinc nec tempus selectum nuptiarum celebritati, ob superstiosum aliquod omen, vel destinavit, vel contrarium observare decrevit, sed omnes omnino dies, a Creatore bonos creatos, pro lubitu huic solemnitati adhibendos prudenter judicavit. Ne tamen libertas hæc Christiana bonum omnem in Ecclesia excluderet ordinem, hinc pie Ecclesiæ Christianæ Præsules dies Cultui divino dicatos hisce solemnitatibus adhibendos exemerunt. Quod ex ea ratione pie ordinaverunt, ne tempus, piæ beneficiorum memoriæ, quibus DEVS terminatus nos cumulavit, dicatum, occupationibus mere civilibus, sapiusve peccaminosis, conteratur, cum Nuptias parantes,

rantes, multis saepe sint negotiis implicati, ut sacris vix intenti esse queant meditationibus. Dicta vero jam ex Conciliorum ac Synodorum decretis sum probaturus, quo innotescat, quid Synodi ac Concilia circa tempora Nuptiis celebranda vetita statuerint.

§. XVI.

Ita jam Synodus Herdensis, Leridæ in Hispania, anno XV. Regis Theodorici, seu A. C. DIX. vel juxta alios An. DXXIV. habita, Nuptiarum solennitates a Septuagesima, usque in Octavas Paschæ, & tribus hebdomadibus ante Festivitatem S. Johannis Baptistæ, & ab Adventu Domini, usque ad Epiphaniam, celebrare vetat. His adjectis: Quod si factum fuerit, separentur. Occurrit dictus Canon. in NICOLAI Papæ I. *Responsis ad Bulgaros. cap. 48.* atque GRATIANO, IVONE & BURCHARDO, c. 8. *caus. 33. qu. 4.* profertur, ac a Petro LOMBARDO sententiis suis Theologicis inseritur; num vero genuinus sit, grave dubitandi præbet argumentum, cum in ejusdem canonum serie nullibi legatur, fortumve suppositivum esse fere credendum sit. In Synodo tamen Salegunstadiensi, sub Henrico Aucupe convocata, vel secundum alios A. C. 1023. in loco, hodie Osterwieh dicto, non tantum iisdem, quæ in Synodo Herdensi memorantur temporibus (excepto, quod non 3. hebdomades, sed dies tantum 14. ante Festum Johannis hic habeantur,) sed etiam Jejuniiis celebrioribus, festisque non ita paucis, eorumque vigiliis, Nuptiarum celebritas vetita. Verba c. 3. ita sese habent: *De legitimis conjugiiis visum est, quod nullus Christianus uxorem ducere debeat ab Adventu Domini usque ad Octavam Epiphaniæ, & Septuagesima usque in Octavam Paschæ, nec in diebus quatuordecim ante Festum Johannis Baptistæ, neque in Jejuniorum diebus, sive in omnium solennium dierum præcedentibus noctibus.* Synodo Herdensi subscripserunt quoque Synodus Lingonensis, circa an. 1404. it. Senonensis, Carnotensis, Parisiensisque Synodus. Conf. Laur. BOCHEL. in *Decret. Eccles. Gall. L. 3. T. 5. cas. 123. seq.* Et Synodus Laodicensis, circa A. C. 320. vel juxta

D

alios

alios 40. post habita, Nuptias aut alia quavis Natalitia in Quadragesima celebrare vetat *c. 8. causi 33. qu. 4. it. c. 9. c. & qu. iisd.* Moris tamen fuisse in Ecclesia veteri Romana, ut a Septuagesima, usque in septimum quidem post Pentecosten diem solennia Nuptiarum essent vetita, ratione tamen habita, trium ante Festum S. Johannis Hebdomadum, qua de re conf. *Epistola CLEMENTIS III. circa A. C. 1180. c. 4. X. de Feriis.* Teste vero H. SPELMANNO in *Concil. Orbis Brit. can. 106. p. 268.* in Excerptionibus Egberti, Archiepiscopi Eboracensis, Nocte Dominica 4to ac 6ta Feria atque Quadragesima Nuptia omnino non sunt permittæ. Eodem vero p. 518. referente: in vetustissimo Anglo-Saxonico Concilio Aenhamia, circa An. 1010. habito, tempora hæc sunt ab Adventu usque in Octavam Epiphaniæ, & a Septuagesima ad diem post Pentecosten decimum quintum. Concilium vero Tridentinum duo tantum anni agnoscit tempora, quibus Nuptiarum solennitates cessant. *Sess. 24. c. 10.* ab Adventu nimirum Domini, usque ad diem Epiphaniæ, & a feria quarta Cinerum usque in Octavam Paschatos inclusive. Verba ita sese habent: *Antiquas solennium Nuptiarum prohibitiones solummodo ab Adventu Domini usque ad diem Epiphaniæ, & a Feria quarta Cinerum usque in Octavam Paschæ deligenter observari præcipimus, sed aliis temporibus Nuptias libere celebrari permittimus.* Vid. in LOMBARD. L. 4. *Dist. 32. Lit. E. SANCHEZ de Matrim. L. 7. D. 7. HILDEBRANDS Enchirid. de prisc. & primit. Eccles. sacris publ.* Quod itidem a Synodo Meldunensi an. 1580. in Gallorum mores est receptum, inique ritualibus Pontificiis obiter adnotari solitum. Conf. *Recueil. gener. des affaires du Clergy de France. Tom. III. p. 539.*

S. XVII.

Concillii Tridentini sanctionem Ecclesia quoque orthodoxa libere suscepit. Ita enim Srsf. Saxo-Elector. in *Decreto Synodali An. 1624.* S. und weil die Alten ic. So ist auch unser Wille, daß vom ersten Advents-Sonntage an, bis nach Ostern keine Hochzeit, ohne unsere sonderbahre gnädigste Nachlassung gehalten

halten oder von jemanden verstattet werden sollte. *Add. & Ordin. Eccl. Elect. Sax. Art. gen. 13. & Ordin. Matrim. de an. 1624. punct. 5. §.* Weil auch zu Zeiten *xc. Idem & sancivere Srssimi Fratres & duces Saxo-Vinarienses in Ordin. Eccles. P. 1. c. 15. n. 8. ibi:* Und nachdem Wir Uns berichten lassen, daß an ehlischen Oertern in der ersten Advents-Woche, wie auch in der Woche *Esto mihi* die Hochzeiten ohne Unterscheid gehalten werden, als wollen wir solchen Mißbrauch gänzlich abgeschaffet wissen, in Betrachtung, daß sonst das ganze Jahr über Zeit genug, und die Leute nicht Ursache haben, ihre Hochzeiten bis dahin zu verspahren. *Nec hñce contrariatur Elect. Brandenb. dum in der Magdeb. Kirchen-Ordn. c. 10. §. 24. ita statuit:* Die Advent- und Fasten-Zeit soll von Hochzeiten frey seyn, es würde denn aus erheblichen Ursachen solches in der ersten Advent- oder Fasten-Wochen, von jedes Orts Pfarrern, jedoch mit Vorbewußt und Einwilligung der Obrigkeit, jemanden erlaubet. *WILDVOGELS D. de eo quod just. est, circa Fest. Nativit. Chr. c. 2. §. II. P. MULLERI D. de Hierologia Sect. 4. th. 8. CARPZOV. Consistor. L. 2. T. 8. D. 151. Idem & in Prussia observari, testatur tum experientia, tum Sanctio Juris Prut. L. 2. T. 1. A. 7. §. 1. ibi:* ingleichen die bisherige alte Gewohnheit wegen Unterlassung der Trauung in der Advents- und Passion-Zeit genau gehalten, und beobachtet wissen. *Divortium tamen in his faciunt Calvini Sectatores, qui quovis nuptias celebrandi potestatem tempore, omniaibus concedunt, nullo habito discrimine, nec aliter statuendum existimant, nisi Tyrannidem Pontificis Rom. & straminea Tiberini Agonothetæ decreta adorare, inve omnibus ad ipsius aras Sacramenta dicere velimus, sunt verba CALVINI L. 4. Inst. c. 19. §. ult. relata ad HAVEMANN. L. 2. Gamal. Synopt. T. II. pos. 4. n. 4. Sic & Jo. de WESALIA ap. FLACIVM Catal. Test. Verit. f. 560. Edit. Argent. inquit:* Die H. Kirche soll aufgesetzt haben die Fasten, und daß man fürbaß mehr in der Zeit verbunden, nicht Braut einführen, und Hochzeit machen soll. Es ist eitel Lügen. *repetendo & exaltando vocem. Reliquos silentio præterire licebit. Quicquid tamen Calviniani dicant, rationes*

tiones sane eorum tantæ non sunt, ut piam Ecclesiæ Veteris Ordinationem, hic intervertere aut tollere valeant, cum & ipse Apostolus conjuges statis ac solemnibus jejuniorum vel precum diebus ab actu conjugali mutuo consensu abstinere jubet, quo animi eorum ad majorem orandi fervorem excitentur. *1. Cor. VII. 1.* Imo Israëlita ante solennem Legis promulgationem per biduum ab amplexu conjugali abstinebant. *Exod. XIX. 15.* Et apud *Joel. II. 16.* Sponsa e cubili, & Sponsa e thalamo egredi jubentur, ut publicam agant poenitentiam. Conf. plur. HILDEBRAND. *Tr. de Nupt. vet. Christ. Tit. Veter. a Nupt. congreg. ad Temp. abstin. & ex eo WILDVOGEL. l. c. §. 9.* In quibusdam tamen Reformatæ Religionis Ecclesiis, licet hæ nullam Canonum statuunt vim, receptum, ut diebus, quibus Cœna Dominica celebratur, Nuptiali solennitate abstinenceatur.

§. XVIII.

Idem quod hæctenus de Festis Adventus Christi & Quadragesimis dictum, statuere conveniens erit & de die Dominica, ita ut hocce die DEO dicato, nullas Nuptiarum solennitates permittas esse, dicendum sit, ne Sabbathum vanitatibus, imprimis vero vitiis Ebrietatis omnisve Lascivia profanetur, quod & prohibitum in Synodo Aquisgranensi, sub Ludovico I. Imp. An. 836. habita. Et Imp. Leo & Anthemius *in l. ult. C. de Feriis* rescripserunt: ut dies festi, Majestati altissimi dedicati, nullis voluptatibus occuparentur. *Add. c. 16. dist. 6. de Consecr.* Imo BRENTIVS *in Homil. 96. in Luc.* scribit: a Majoribus sancitum fuisse, ut duobus diebus ante Dominicam diem, nec Nuptiæ, nec alia publica convivia celebrentur, non quod per se sint illicita, sed ne per ea tot homines a cultu sacro avocentur, aut ad audiendum verbum DEI inidonei reddantur. Hinc & B. D. Lutherum ob impedimenta Cultus divini jam dudum Wittebergæ Nuptias die Dominica abrogasse, refert BALDVIN. *in Cas. Conscient. 8.* In Borussia equidem olim contrarium obtinuisse, testantur *Constit. Provinciales Ducatus Prussie, f. 8ans*

Landes-Ordnungen, 1640. publicata tit. von unmäßigen Kindel- und Gilden Bier, desgleichen auch Kostungen, p. 6. & 7. in ver- bis: Sehen derhalben für gut an, daß die Hochzeiten, sonderlich in diesen Städten, Königsberg, nach gehaltener Predigt, des Sonntags zu Mittage geschehen mögen, es soll aber dazu gleich- wohl die Verordnung gethan werden, daß die Leute, so zur Hoch- zeit gehen wollen, erstlich in die Predigt, zum wenigsten in die Mes- sen, nach der Predigt zum Bräutigam und Braut gehen, dieselben in die Kirchen begleiten helfen, Braut und Bräutigam, weil die mit ihrer Zubereitung etwas zu thun, und dervwegen in die rechte Predigt nicht kommen können, die sollen als Christen aufs wenig- ste in die Früh-Messen gehen, alldar Gottes Wort hören, und seine Göttl. Allmacht umb Beystand anrufen. Auf dem Lande soll es ingleichen gehalten werden, daß, wo Braut und Bräutigam so nahe geseßen, daß sie es erreichen können, sie des Morgens in die Predigt mit ihren Hochzeit-Personen kommen, und nach gethaner Predigt, und entschiedener Messe, sich trauen lassen, wo aber die Braut und Bräutigam etwas weit geseßen, daß sie auf den Sonn- tag zu Abend durch den Pfarr-Herren getrauet werden, und also den Sonntag und Montag die Hochzeit ganz verrichtet, *re. quod & disponitur in Notis über die Landes-Ordn. Preussens, publi- cata 1577. p. 62. in den Landes-Ordn. de An. 1640. c. 6. Hac tamen dispositio hodie plane cessat, & abrogata per Jus Pruss. l. c. ibi: auch wohl an Sonn- und Fest-Tagen, welches ehemahls in der Landes-Ordnung aus sonderlichen Ursachen zuge- lassen worden, die Trauungen und Hochzeit-Mahl nicht mit ge- ringer Enttheiligung des Sabbaths anstellen, keines weges verstan- den und gut geheissen, sondern vielmehr hiemit gänzlich aufgehoben und verbothen *re. Quo & facit, præter Constit. Pruss. particu- lare, de pie observando Sabbatho, editas, Edictum de An. 1698. ubi expresse prohibetur: Daß keine Hochzeiten an dem Sonntage sollen angestellet werden. Licet recentiora ex- tent exempla nuptiarum die Dominica celebratarum. Sic & huic simile quid observandum in Ordinat. Pruss. Eccles. tit. Von Trauung der Ehe-Leute, circa Benedictionem sacer-**

dotalem, dum desponsatis inungitur, ut ea hora X. matutina peragatur, ita ut si media XI. in templo se praesentes non stiterint, isto die non copulandos esse, dicat. Sed totam hanc dispositionem tum quoad tempus, tum quoad locum mutatam esse, luce meridiana clarius est.

§. XIX.

Hactenus tamen dicta de Nuptiis certis temporibus [ve-
titis, restringenda saltem ad solemnitates nuptiales, interim
omni tempore permittitur, ut matrimonium ipsum sine so-
lennibus statutis ac receptis, convivii nuptialibus, &c. rite
contrahi possit. Videt. *Interpret. Concil. Trident.* 128. adhi-
bito tamen Parocho & testibus, quod & Laur. BOHELL
L. c. c. 128. a Concilio Gallicanis, veluti Aquensi, Rotho-
mageni, Bituricensi, Toronensi, Burgigalensi, circa A. C.
1580. statutum; refert cit. SELDENO *L. 2. in Ux. Hebr. c.* 30.
Idem & P. Lud. ENGEL. in *Colleg. univ. Fur. Can. L.* 3. T. 16.
§. 1. n. 4. EX BARB. in *c. 10. Conc. Trident. Sess.* 24. de Re-
form. *Matrim. n.* 4. refert: sc. inter Dd. communiter rece-
ptum, idque a Congregatione Cardinalium declaratum esse,
quod in praedictis feriis solennis tantum, externave Nuptia-
rum Pompa interdicitur, non autem Sponsalia de futuro,
imo nec ipsum matrimonium (juxta sententiam Pontificio-
rum) si justa ex causa differri nequeat, & privatim sine Pom-
pa publica coram Parocho & testibus saltem cum licentia
Episcopi celebretur. Tuncque locum habebit, quod SPER-
DEL in *Spec. Jur. Polit.* Hochzeiten dicit: Das Weibey-
nehmen ist zu keiner Zeit verbotthen, sondern allein das öffentliche
Hochzeithalten. Obstatulum inde hoc in casu Pontificiis a
Protestantibus positum, eos scil. inique agere, quod Nu-
ptiarum celebrationem diebus Festis prohibeant, cum ta-
men Sacramentum matrimonium esse clamitent earumque
adhibito cultum divinum nullatenus turbet, sed potius pro-
moveat, hinc removetur, si prohibitio ista, non de ipso
matrimonio contrahendo, quod negotium per se est licitum,
neque cultui divino moram injiciens, aut illum plane pro-
fanans,

fanans, sed si accipiatur de Pompa nuptiali adhiberi solita, convivio nuptiali, & quæ reliquæ habentur Nuptiarum solennitates. Neminem enim credo fore, qui matrimonium diebus sacris licite contrahi posse, inficias ibit, modo omni pietate ac sanctitate inauguraretur, nec a peccatis initium caperet; cum vero mores hodiernorum Christianorum a vera pietate longe distent, nec perpensum habeatur, matrimonii initiationem esse negotium, licet non sanctum, aut de Sacramenti substantialibus quid recipiens, attamen in primaeva jam institutione a DEO, præ reliquis, multis benedictionum promissionibus concomitatum; sed susque deque habeatur, qua mente quoque animo huic negotio se immisceant; omne tempus in comandis novis nuptis, preparatione convivii, hospitibusque excipiendis consumant, ipsam Festivitatem nuptialem confabulationibus ludicris ac voluptuosis, saltationibus sæpe immoratis potando atque commessando, transigant, seque sapissime Ethnicos, non Christi Sectatores esse, factis profiteantur; quis hinc jam suasor esset, ut celebratio Nuptiarum juxta hodiernum morem diebus sacris, DEI cultui dicatis, permittatur, cum tamen tot dies non feriatii supersint, quibus hæcce festivitas consummari possit. Et huic sententiæ etiam subscribit Jctus alias minime superstitiosus J. S. STRYK in *Diss. de Jur. Sabbathi*, in-
aug. C. L. WAGNERI, c. 2. n. 1000. seq. ex qua locum CHRYSOSTOMI in *Homil. 42. in Act. Apost.* depromere lubet, qui foeditatem solennitatum nuptialium ævo suo usitarum nitide depingit in verbis: *Domus autem Nuptiarum referta foeditate. Vide enim turpia illic verba, risum incompositum, sessiones magis incompositas, vestem & gressum plenum turpitudine & gestus stultitiam & insipientiam præ se ferentes, omnia illic risum & ridicula: non ipsas Nuptias dico, absit, sed ea, quæ in Nuptiis sunt. Insanit nunc natura, præsentis pro hominibus bruta sunt, & alii quidem ut equi hinnunt, alii vero ut asini calcitrant, magna dissolutio, nihil maturum, nihil generosum. Magna ibi Diaboli pompa, cymbala, tibia, &*
Cantica

Cantica plena scortationum & adulteriorum. Pie igitur constituunt Principes, si hæc solennitates aliis diebus non festis celebrandas subditis injungant, ne nomen Domini dictis & factis a tot personis profanetur. Valde hinc claudicat Pontificiorum adducta prohibitionis ratio, qui cum *Bellarmin. Lib. de Matrim. c. 31.* rationem prohibitionis de non celebrandis Nuptiis diebus festis in eo ponunt, quod Lege Ecclesiastica omnes Christiani in Paschate ad communionem accedere teneantur, ad quam se præparare debeant, quæ quidem, quoad eorum religionem Festo Paschatos conveniens, non tamen omni prohibitioni generalis haberi potest, ad reliquos dies festos se extendens. Genuina enim prohibitionis ratio in Cultu posita esse debet divino, ne occupationibus carnalibus cultus DEI destinatus profanetur.

§. XX.

Licet igitur Principes a celebratione nuptiali certa tempora cultui divino inprimis dicata, exemerint; licebit tamen eis circa ea dispensare, si concessa Nuptiarum consummatione, solennitates luxuriæ causa instituta, commestationes, potationes nimia, saltationes, instrumentorum musicalium strepitus, &c. prohibeantur, convivio tamen honesto non excluso. Cum enim dictæ Constitutiones expresso non nitantur jussu divino, nec per se contraria harum dispositio fidei orthodoxæ adversetur, nec honestati, si peccaminosa rejiciantur, sed antiquitus id saltem pie statutum, subsequenterve temporibus ab Ecclesia receptum fuerit: Principes quoque hodierni non ex decreto Papæ, aut hujus vel illius Synodi aut Concilii hunc morem secuti, idem statuerint, sed quod piam ac justam hanc legem prohibitivam agnoverint, & ut bonum saltem in Ecclesia Christiana ordinem servarent, suas Constitutiones, circa dicta tempora promulgaverint, nec omnes Synodi in omnibus temporibus vetitis, imo ne Principes statuendo inter se conveniant, hincque saltem pro Lege humana habeatur, cum & ipsi Reformatæ Religionis addicti hæcenus dictis non subscribant, sequitur, & Principem, seu Magistratum Ecclesiasticum habere

habere facultatem dispensandi in ejusmodi negotiis, quæ a nuda illorum voluntate & beneplacito dependent, ac ita desponsatis ob justas allegatas causas, non solum Feriis sacris, sed etiam ipso Sabbatho, modo de non profanando hoc die caveant, Nuptiarum consummationem concedere posse. Nec quis, nisi cui vesanum sinciput, affirmabit, Principis ita esse constrictam potestatem, ut Juri positivo, vel recepto, Lege divina expresse non obstante, derogare nequeat. Hinc dispensatione circa dicta tempora recte sibi reservavit Princeps Saxon. in *Ord. Eccl. art. gen. 13. §.* Weil auch. Et in *Ord. matrim. punct. 5. §.* Weil auch zu Zeiten mit etlichen Versohnen dispensiret worden, daß sie im Advent oder Fasten Hochzeit gehalten. Et in *Decreto Synodali de an. 1624.* und weil die Alten, verb. ohne unsere sonderbahre gnädigste Nachlassung. Idque Præjudicatis tribus confirmat CARPZOV. *L. 2. Consist. T. 8. D. 152.* aliud quoque hujus materiæ extat *l. c. D. 153. n. 7. it. Def. 155. n. 3.* Princeps quoque Brandenburgicus idem sibi reservavit in *Ordin. Eccl. Magdeb. supr. alleg. ibi:* Es würde denn aus erheblichen Ursachen solches in der ersten Advent-oder Fasten-Wochen von jedes Orts Pfarrern, jedoch mit Vorbewußt oder Einwilligung der Obrigkeit, jemanden erlauben. Quæ dispensatio & circa Sabbathum obtinebit, si casus allegetur necessitatis, qua de re extat Sanctio Elect. Sax. in *Ord. Eccl. gen. 13. ibi:* Damit auch vermöge Göttlichen Befehls und Ordnung der Sabbath geheiligt, und die Leute vom Gehör Göttlichen Worts nicht abgezogen werden, sollen die Hochzeiten nicht auf den Sonn-oder andern Feyer-Tagen, sondern auf den Werkfel-Tagen in der Wochen, oder da es einig Bedencken oder Ursach, darum es schädlich verfallen sollte, ungeacht desselben eher nicht auf den Sonntag oder andern heil. Tag, denn nach der Vesper und gehaltenen Catechismo angefangen und vollbracht werden. HAVEMAN. *l. c. n. 3. & 4. MÜLLERI Diff. l. c.* Pie itaque temperavit hanc dispositionem Elector, ut Nuptia peractis demum sacris celebrentur, vel si copula Sacerdotalis matutino tempore adhibeatur, convivium tamen vespertino institua-

E

tur

tur tempore, & ita Consistorium supremum Superintendenti Freibergensi rescripisse testatur *CARPZ. d. l. D. 155. qui & n. 4. ex aliorum refert observantia, diebus Dominicis Nuptias celebratas fuisse, quod & priori Seculo per Prussiam universam observatum fuisse, supra notavimus §. 18. Dispensatio tamen semper cum causæ cognitione fieri debet, non quod non valeat dispensatio absque causa facta, ut post alios statuit Petr. Ant. de PETRA de Potest. Princ. c. 27. n. 27. cum talis concessionis actus omnino validus sit, sed quod dispensatio, quæ fit ex causa, minus ladat commune bonum, ipsumve Principem etiam in foro interiori excusatum reddat, ita differente ZIEGLERO ad Grot. L. 2. de J. B. ac P. c. 20. p. m. 454.*

§. XXI.

Dispensationi tamen in totum adversatur A. FRITSCHE in *Observ. Jur. Ecclesiast. pract. O. 1.* qui neque circa initium neque medium temporis Quadragesimalis celebrandarum Nuptiarum veniam recte concedi negat, quod & idem urget *obs. 12.* circa diem Dominicum, licet periculum in mora sit, quia potior semper Pietatis, ac devotionis, quam utilitatum temporalium habenda ratio. Sed huic Resp. Si de Nuptiarum Solennitatibus ei sermo est, quæ hodie regulariter luxuriose, vel ad minimum non sine profanatione cultus divini, serio a DEO nobis injuncti, diebus sacris & feriatis instituuntur, & ego cum eo nego, dispensationem locum habere posse, quia Princeps vel Magistratus contra Legem divinam nullatenus dispensare potest; eam tamen locum habere posse, si periculum in mora sit, ac desponsati omnibus Solennitatibus non necessariis, luxum saltem promoventibus, renuncient, sineque ulla diei feriatum profanatione, finitis scilicet Sacris, se matrimonium consummare velle, asseverent, nec FRITSCHIVM, nec ullum alium repugnatum esse, credo, cum jam §. 19. monstravi, Synodos cit. non ipsas Nuptias, sed earum saltem solennitates hodie & jam olim peccaminosas, hisce diebus sacris vetasse.

§. XXII.

§. XXII.

Pie igitur facit Magistratus, Nuptias ad alia tempora restringens, nec facile ad dispensationem convolans, nisi urgente necessitate, omni insuper profanatione diei feriati prohibendo. Suadent inde & hortantur non sine pietatis ratione Eruditi, ut mos hicce vetus, de non celebrandis Nuptiis diebus sacris, stricte observetur. Ex pluribus audiamus SARCERIVM in *Pastoral. f. 238.* Die Pastores sollen, inquit, den Gebrauch nicht lassen abkommen, daß man den Aufbruch auf die hohen Feste, Ostern, Pfingsten und Weyhnachten pflegt zu unterlassen. Et p. 239. So sollen sie niemand gestatten, Hochzeit zu halten auf die hohen Feste und Fevertage der Ostern, Pfingsten und Weyhnachten, desgleichen nicht auf die Fevertage, auf die Sontage, und andere Festtage. It. so lasse ich mir auch gefallen, daß man im Advent 14. Tage für Weyhnachten, mit den Hochzeiten stille halte. Und dierweil es auch eine alte Gewohnheit ist, sich in der Fasten der Hochzeit zu enthalten, und darzu löblich, so bitte ich, man wolle diese Gewohnheit noch halten. Nec ex Nuptiæ, Solemnitatibus adhibitis nuptialibus, approbandæ, quæ finitis demum sacris habentur, cum enim dies Dominicus totus meditationibus divinis sit destinatus, is minime luxuriosis ritibus profanandus erit, nisi desponsati ab omni Solemnitate luxuriam involvente, abstineant. Atque hæc de Temporibus Nuptiis celebrandis vetitis atque permissis, dixisse sufficiant.

CAPVT III.

De Temporibus notabilioribus circa ipsas diei Nuptialis Solemnitates diversas apud Gentes conspicuis.

SVMMARIA.

§. I. *Apud Romanos 3. fuerunt Nuptiarum dies rituales* II. *Num Nuptiæ*
E 2

ptia usu contracta ap. Rom. dicerentur, si uxor per Usucapionem annuam possessa esset. III. De reliquis Nuptiarum ritibus Rom. remissive Scriptores quidem notantur. IV. Ebraeorum convivium nuptiale per 7. durabat dies, si Sponsa virgo, per triduum vero, si vidua vel vitata Sponsa. V. Iudeorum quoque convivium nuptiale per 7. durat dies. VI. Hebraeorum convivium nuptiale vespere adventante instituebatur, deductio vero in thalamum media nocte fiebat. VII. De Graecorum die Nuptiali. VIII. De notabilioribus quibusdam temporibus Nuptiarum Russorum, Persarum & Chaldaeorum. IX. Item Braminorum, Abassinorum, Incolarum regni Quoje. X. Incolarum Provinciae Sierre Lions dictae, incolarum Barbariae & Benjanorum, deque Nuptiis Armeniorum, & Turcarum remissive. XI. Concluditur caput cum Nuptiis vitalinis.

§. I.

NON anxie hoc capite inquiram L. B. in solennitates nuptiales gentium, quæ res esset ob prolixitatem desperati consilii, eas tamen hic referre juvabit, quæ tempora Nuptiarum notabiliora continent. Exordium igitur capiamus, a nobili Gente Romana, de qua noto, eam tres Nuptiarum habuisse dies rituales. *Primo die* Sponsus intervisebat Sponsam apud Patrem Sponsæ, qui dies *προάυλια* dicebatur. Intelligitur autem hic dies civilis, non naturalis, qui a noctis meridie incipit. *l. 8. D. de Feriis.* *SERVIVS ad l. 6. Æneid. Nocte sequente* apud focertum Sponsus manebat, Sponsæ autem conditione non utebatur, sed in separata erat diata, qui dies *ἀπρόυλια* appellabatur, quia ea die Sponsus apud Soceum pernoctabat. Ex quibus recte intelligi potest *l. pen. D. de Don. int. Vir. & Ux.* ubi *SCAEVOLA* inquit *Virgini in hortos deductæ ante diem tertium, quam ibi nuptiæ fierent, cum in separata diata ab eo esset, die nuptiarum, priusquam ad eum transfret, & priusquam aqua & igni acciperetur, i. e. nuptiæ celebrentur &c.* Atque hæc fuit prima deductio in hortos, ex qua deductione in hortum *SCAEVOLA d. l. negat* Sponsam uxorem esse factam. Luce oriente, circa primam aut secundam diei horam, hæc enim hora Sponsalibus,

salibus, **FESTO** teste, destinata erant, Sponsa e domo Patris egrediebatur, & hic proprie Nuptiarum dies vocabatur; hæcve erat 2da deductio in domum, quæ de Jure Rom. ad constituendum matrimonium necessaria non fuit, cum solus consensus hoc jure jam Nuptias faciat. Vid. plur. **ARNISÆVS de J. Connub. c. 3. sect. 12. n. 24. seq.** Tertius dies, qua vir maritus factus est, *ἐπαύλια* nominabatur, & postridie Nuptiarum nuncupabatur. Et erat dies ille, in quo primum Sponsa in ædibus Sponsi pernoctaverat. Et hæc erat tertia deductio in cubiculum. Nec obliviscendum est, *tertio die*, qui postridie Nuptiarum seu crastinus erat, novam Nuptiam ad Patris domum redire: ubi repotia fiebant, & dona ab amicis offerebantur, quæ *ἀνακαλυπτήρια, ὀπτήρια καὶ θεώρητρα* dicebantur. Conf. Ant. **HOIOMAN. de vet. Rit. Nupt. c. 14.** Sponsa autem domum viri ingressa, *totâ dies Nuptiarum* in Sacrificiis, conviviis & saltationibus transigebatur, hinc ea die vir, & ea, quæ nubebat, in Jus vocari non poterat, *l. 2. D. de in Jus voc. debent enim hoc die litibus ac molestiis supersedere.* De Solemnitatibus interim hisce tribus diebus adhibitis conf. plur. **SALMVTH. in PANCIROLL. res deperd. P. 1. Tit. 59.**

§. II.

Nec hoc silentio prætermittendum, quod Romani tres habuerint modos contrahendi Nuptias, confarreationem, coëmptionem & usum, quos ex instituto pertractat **D. THOMAS. in D. de Usu pract. doct. Inst. de Nupt. c. 1. §. 4. seq. Hal. 1713. edit.** Nuptias vero usu (ut reliquorum opiniones silentio præteream) plurimi factas fuisse volunt per usucapionem, ita ut uxor usu quasita esset, quæ invitis Parentibus & Tutoribus anno possessa esset. Opinioni autem huic tandem receptissimæ, referente **D. THOMAS. l. c.** occasionem dedit locus **GELLII Lib. 3. Noct. Att. c. 2.** obscurissimus: *Q. Murcium, scribit, Jctum dicere solitum legi, non esse usurpatam mulierem, quæ cum Kalendis Januariis apud virum causa matrimonii esse cœpisset, & ante diem quartum Kalendis*

*Januarias sequentis usurpatum esset. Non enim posse impleri trinoctium, quod abesse a viro usurpandi causa ex XII. Tab. deberet, quoniam tertiae noctis posteriores sed horae alterius anni essent, qui inciperet ex Kalendis. Cujus GELLII dicta iisdem retulit verbis MACROB. L. I. Saturn. c. 3. nisi quod loco usurpatum esset, scripserit usurpata esset. Hunc autem GELLII locum cum Fr. BALDVINVS ad LL. XIII. Tab. c. 16. inexplicabilem ac obscurissimum judicet, tentat eum exponere BRISSON. de Rit. Nupt. cujus verba D. THOMAS. Diff. sue l. c. n. 18. inseruit, qui, uti jam dictum, Nuptias quæ usu fiebant, ad Usucapionem aliquam uxorum absque solenni coëntione ductarum restringit, licet alii aliam foverunt opinionem, de quibus prolixè agit d. Diff. THOMASII. Et huic BRISSONII sententiæ omnes fere hæcenus Eruditi subscripsere, inprimis cum in sententiam GELLII etiam inclinaverit SERVIVS, vetustus VIRGILII Commentator in L. I. Georg. ad N. Teque generum &c. ibi: Tribus enim modis apud veteres Nuptiæ fiebant usu, si v. g. mulier anno uno cum viro licet sine LL. fuisset &c. Et secundum hanc sententiam GOTHOFREDVS quoque verba LL. XII. Tab. circa hoc caput ita concepit: *Mulieris, quæ annum matrimonii ergo apud virum mansit, nisi trinoctium, ab eo usurpandi ergo abesset, usus esto.* Explicationem tamen BRISSONII loci Gelliani rejicit D. THOMAS. in d. Diff. §. 8. ibique probat, ipsum Briffonium fluctuare, ejusve sententiam gravissimis refertam esse dubiis, inprimis autem, quod in marito bona fides deficiat, it. quod hic de casu prorsus speciali agatur, non de uxoribus usu partis in genere, hinc aliam tentat explicationem verosimiliorem GELLII & SERVII, adductus l. 43. D. ad L. Jul. de adult. utpote cui non obstant dubia ab eomet BRISSONIO facta. Hinc simpliciter asserit: Nuptias usu contractas nihil aliud denotare, quam nuptias omnes, quæ sine confarreatione & coëntione ap. Rom. ex usu & consuetudine fierent, quæ latius deducit ac explicat l. c. §. 9. Plura qui igitur de hæc materia legere cupit, ipsam*

ipsam adeat *Diff. cit.* D. THOMASII, qui totus in hac materia ibi occupatus est.

§. III.

Reliquas vero Rom. Nuptiarum solennitates cui legere animus est, evolvere poterit ALEX. ab ALEXAND. L. 2. G. D. c. 5. & L. 1. c. 24. & ad eum Commentat. TIRAQVELL. in *Gloss. ad LL. Connub.* C. SIGON. de *antiq. Jur. Civ. Rom.* L. 1. c. 9. Jul. SCALIGER. L. 3. *Poët. c.* 100. Fr. HOTOMAN. de *Vet. rit. nupt. a. c.* 14. usque ad 20. ROSIN. L. 5. A. R. c. 37. Barnab. BRISSON. de *Rit. Nupt. Ant.* GVBERT. *Lib. d. Sponsal. & Matrim.* Theod. ZWINGER in *theatr. vit. hum.* Vol. 20. *Lib. 2.* Th. DEMPSTER. ad *Rosin. l. c.* Aloyf. NOVAVARIN. in *Elect. sacr.* L. 6. c. 39. seq. CYPRAEVUM de *Sponsal. c.* 4. §. 3. 5. SALMVTH. in *Panciroll. l. supra cit.* aliosve plures, qui Lectori harum rerum curioso satisfacere poterunt.

§. IV.

Ritus nuptiales Hebræorum quod attinet, illud tantum hic, reliquis missis, referre lubet, quod eorum Nuptiæ per integram Septimanam, seu spatium VII. dierum duraverint. Innuit hocce Rabbi ELIEZER. in *Pirke c.* 16. sequentia de hisce in latinum translata proferens. *Sponsus est Regi comparandus. Quemadmodum Rex foras non egreditur incomitatus; ita nec Sponsus. Quemadmodum Rex utitur vestibus splendidis: ita & Sponsus etiam per septem convivii nuptialis dies. Quemadmodum Rex ab universis celebratur; ita etiam per id tempus Sponsus. Quemadmodum vultus regius lucidus est, ut sol; ita & Sponsi vultus, juxta id, quod scriptum est: Et ipse tanquam Sponsus egrediens, seu procedens e thalamo suo &c.* Idem tradit de convivio nuptiali GOODWIN in *Mose & Aarone L. 6. c. 4. §. 15.* inquit: *Tempus nuptiarum plerumque videtur fuisse septem dierum. Vid. Thisbit in תרתן. Simson Nuptiarum suarum Festum celebravit septem dies. Judic. XIV. 13.* Et de his septem nuptiarum diebus intelligunt illud Labani
ad

ad Jacobum de Lea: comple Septimanam hujus, tum dabimus quoque tibi istam. Gen. cap. LXXXVIII. Quo dictum putatur petuisse, ne Jacob repudiaret Leam, sed confirmaret præsens connubium complendo ordinarium dierum numerum. Nec hilce contrariatur SELDENVS in Ux. Ebr. L. 2. c. 11. non tamen idem tempus Nuptiis virginis ac viduæ & vitiatæ constitutens, sed diversum lætitiæ nuptiali dicatum. Ipsissima illius audire juvabit verba, hujus quæ sunt tenoris: *Epulum a Sponso sive coelibe ante, sive viduo sive uxori etiamnum Superstiti conjuncto læte lauteque erat celebrandum per dies a deductione nimirum septem ubi virgo erat Sponsa. (exemplo vetustissimo sumto, tum ex Jacobi & Rabelis nuptiis, tum ex Samsonis, de quibus nos alibi,) per triduum minimum, ubi vidua seu vitiata, ducebatur. Epulum illud ejusque celebrationem lætitiæ nuptialem appellant. Adeoque hoc ex more exigi solitum, ut cui plures Sponsæ simul essent deducendæ, is singulis uxoribus singulas epulas, per totidem dies celebrare idque lætissime, perquam pollicibiliter & tum ab omni labore vacans, & tum ab omnimodo solennis lætitiæ genere alio, quod forte genio tunc placere posset. Rationem adjiciunt: Quoniam non commiscenda est lætitiæ (solennis ejusmodi & epulans) cum lætitiæ. Alia scilicet cum alia non commiscenda, nec binæ confundendæ. Idem alio in loco de his sequentia habet: Sed ampliare nuptiale convivium nemini non licuit, non minuere, absque moris majorum violatione. Prima itaque nuptialis convivii die deductio fiebat in thalamum, unde absoluta undequaque nuptiæ. Sed triduum totum, ubi Sponsa erat vidua, atque septiduum, ubi virgo erat, lætitiæ summa, lautitiæque, pro Sponsorum fortuna, etiam & singulari Sponsorum dignitatis observantia a convivio erat celebrandum: retento intento interea in officiosis compellationibus etiam Sponsi & Sponsæ nomine usque dum finiretur ejusmodi nuptialis celebratio. Ob singularem tamen causam quoque epulæ in longius tempus producebantur, ut in Tobix convivio factum legimus, quod duabus continentibus hebdomatibus propterea est celebratum, quia duplex aderat causâ lætitiæ, ex dæmo-*

damone scil. fugato, & ex Nuptiis Saræ citra periculum contractis. MENOCH. L. 3. de Republ. Hebr. c. 21. p. 363.

§. V.

Judæorum quoque Nuptias per VII. continuari dies, tradit Buxtorf. in Synagog. Jud. c. 39. p. m. 639. inquit: *Per Septiduum, seu integram Septimanam nuptiæ vulgo durare solent, sicut Laban Jacobo dixit: imple Septimanam hanc: & de Samsone scriptum est. Si indicaveritis illud septem diebus conviviis. Hinc præceperunt Sapientes, si quis virginem duxerit, exhibere se cum ea per septem dies: & hi septem dies ipsi esse debent instar diei boni seu festivi, ut nullum illis faciat opus, non negocietur, neque solus in publicum prodeat, &c.* Idem & refert de Judæis modernis Kirchnerus im Jüdischen Ceremoniel c. 21. apud hos scil. moris esse, ut desponsatæ personæ si divites sint, per VII. Nuptias celebrent dies, septem acceduntibus benedictionibus, & teneri quandam ex Rabbiniis, dum epulantur, concionem dicere, finito vero convivio, tam Rabbi, quam reliquos convivarum nuptialium omnes, cum Sponsâ saltando tempus consumere. Pluris idem d. I. refert solennitates nuptiales, quas hic supersedeo. Conf. & Ant. Margaritha von dem Jüdischen Glauben, cap. von der Jüden-Hochzeit, it. Bucherius de velat. Hebr. ac Græc. fœm. c. 2. &c.

§. VI.

Tempus vero, quod Hebræorum Nuptiæ celebrarentur, aut potius Nuptiale convivium & Sponsorum deductio institueretur, erat solis occasus. Ubi tamen cum Leideckerio L. 6. de Republ. Hebr. c. 8. p. 391. distinguendum: scil. Sponsos convivium nuptiale instituisse vespere adventante, in thalamum vero eos deductos fuisse media nocte, præcedente sacra benedictione. Quo pertinet Parabola apud Matth. XXV. 1. ubi virgines Sponsi Sponsæve occurrere satagentes, facibus suis ac lampadibus instructas legimus. Cum vero Parabola dicat, media nocte clamorem factum esse, interpreta-

F

tur

tur illud MENOCH. *l. c. p. 365.* de eo, quod Sponsus moras solito longiores traxerit, qui cum prima face aut paulo post prodire debuisset, usque ad concubiam noctem præstolantium virginum expectationem elusit.

§. VII.

Nec desunt variæ solennitates, quibus Græci veteres dies suos nuptiales splendidiore reddere consueverunt, de quibus multis conferri possunt SELDEN. *Ux. Ebr. L. 2. c. 24.* S. SCHWIGGERI *Itiner. L. 3. c. 63.* BUCHERI *Tr. cit. S. 55. p. 104. seq.* aliique plures, a SELDENO allegati. In compendio vero eas exhibet MELISSANTES, vero nomine, Jo. God. GREGORII in *der neu-eröffneten Schatz-Kammer Griechischer Antiquiteten P. 2. c. 36. 37. & 38.* Ego circa mores harum gentium sequentia tantum moneo: Scilicet quod dies Antinuptialis, secundum relationem IVLII POLLVCIS in *Onomastico πρῶτον* dictus fuerit, quo innuebant, Nuptias jamjam instare. Dies vero nuptialis dicebatur γάμος, quo maxime habebantur solennitates ac ceremoniæ, & imprimis solenne instituebatur convivium nuptiale. Hoc tamen antequam fieret, Veneri porcus, ut & Jovi Adulto, hymenæo, Junoni adultæ, Dianæ, Veneri adultæ, Veniri Suadelæ, Parcivæ sacrificabatur. Et quæ erant ceremoniæ innumera plures. Dies post nuptias celebratas appellabatur ἐπώλιον, i. e. mansio, quod munera offerebantur nuptialia. Hoc etiam die Sponsa in domum deducebatur Sponsi. Dies vero, quod Sponsus cum Sponsa in foceri dormiebat domo, ἀπώλιον dicebatur. IVL. POLLVX *l. c.* Nuptias vero Græcorum, per octiduum & amplius durare, refert citi. SCHWIGGERVS *d. l.* In matrimonialibus vero Græcorum instituta plane vitiosa fuisse, institutis quibusdam probat GROENING. in *Biblioth. Jur. Gent. Europ. L. 1. c. 1. §. 7.* ad quæ declaranda addo illud, quod de Philosopho Crate, Thebano, ac Diogenis Cynici discipulo, qui Olymp. 113. An. 328. A. N. C. vixit, refertur, cum filias suas discipulis suis uxores dedisse, & quidem hac cum conditione, ut eas per

per 30. dierum spatium probarent, antequam Nuptias contraherent. Crates quoque hic, cum uxore sua Hipparchia in plateis concubuisse dicitur.

§. VIII.

De Ritibus Nuptialibus *Rufforum* multa referunt *SELDEN. l. c. cap. 24.* inprimis *OLEARIUS in Itinerar. Persf. L. 3. c. 8.* & Paul. *ODERBORN. de Relig. & Ritib. Ruffor. aliique plures, & inter hos noviter Jean PERRY dans l'Etat presente de la grande Ruffie, ex Anglico in Gallicum, & German. idioma, sub tit. Staat von Rußland, oder Moscau unter jesiger Czar. Majest. translatus, qui Rufforum ritus matrimoniales valde supersticiosos maxima ex parte abrogatos, aliasve magis laudabiles, in priorum locum substitutos esse, refert. Ex cujus tractatu illud saltem notare licebit: Olim apud Ruffos Parentes liberos suos sine ullo eorum consensu aut exploratione voluntatis conjungere potuisse, ita ut desponsati vix una vice ante ritum nuptialem in conspectum sibi venerint. Qui mos cum inter desponsatas personas innumerabilium rixarum, imo crudelitatum atque homicidiorum unica causa fuerit, hodiernus Imperans gloriosissimus ejusmodi coacta matrimonia in totum prohibuit, utque contrahentes liberrime in matrimonium consentiant, ac ad minimum per 6. Septimanas ante copulam mutua conversatione gaudeant, laudabiliter statuit. Quæ ap. cit. PERRY in vers. german. P. 1. p. 316. seq. prolixè legi possunt. Idem & in præcedentibus refert: Principem hunc inter alia etiam hunc in Nuptiis introduxisse morem, ut non solum mares, sed & scæminæ ad solennitates Nuptiarum invitari debeant, cum antehac miserrimæ conditionis scæminæ fuerint, ita ut nullis publicis solennitatibus interesse potuerint, sed quasi incarcerata semper vixerint. De *Persis* ex *OLEARII Itiner. Persf. L. 5. c. 22.* illud saltem noto, quod finitis Nuptiis moris ap. eos fuerit, ut nova uxor nunquam nudata facie Patrem accedat, nec unicum verbum cum eo loqui teneatur, quod sæpe ad annum extendi auctor scribit, eousque hæc*

fictio ac simulatio durat, donec filia loquela a Patre per emtionem restituatur. Apud *Chaldaeos* Sacrorum Praesides Sponsaliorum die domum ingrediebantur, ignis accendendi causa, qui postea usque ad ultimum desponsatorum vitae halitum conservari debebat, ne extingueretur. Et si tempora matrimonii extinguebatur, matrimonii divortium obtinebat, nisi per 40. annos simul in conjugio vixerint. Si igitur alter conjugum, altero praesente, ignem extingueret, signum illud erat divortii. Inde proverbium natum: Laß mir kein Wasser ins Feuer giesen. *BOCCACCIVS de Nupt. Veteran.*

§. IX.

De *Braminis* sequentia notatu digna sunt, quae ex *ROGGERI* Indianischen Heydenthum P. I. II. refert *ERAS. FRANCISCO* im Geschicht, Kunst, und Sitten-Spiegel. L. 3. p. 935. his verbis: Auf denjenigen Tag, wenn die Verlobnüs befestiget, und die gemeldten Ceremonien verrichtet worden, (welches der erste Tag ist) giebt der Braut Vater den Freunden eine Mahlzeit, auch Eßen den Armen, welches fünf Tage hinter einander währet, und diese fünf Tage über muß auch das besagte Feuer Homam erhalten werden. (de quibus Solennitatibus conf. praeced. ap. auct.) An dem siebenden Tage gehen Braut und Bräutigam wieder aus, oder werden auch wohl bey nächtlicher Weile, auf einem Palekün durch die fürnehmsten Strassen der Stadt getragen, mit vielen Fackeln, Posaunen und Feuerwerken, von ihren Freunden begleitet, etliche zu Pferde, etliche auf Elephanten, denn sie trachten auf alle Weise und Wege, ihren Stand ansehnlich zu machen. Und also wird die Braut öffentlich nach Hause gebracht, daselbst sie denn drey oder vier Tage verbleibt, wofern sie noch jung, und noch unbequem ist, einen Mann zu erkennen; und ziehet aldem wieder in ihres Vaters Haus: Allein wenn sie zu ihrem weiblichen Alter gelanget, so bleibet sie forthin bey ihrem Mann. Notatu quoque digna sunt, quae *FRANCISCUS ALVAREZ* in *Itinerario suo de Abassinis Christianis*, sub potentissimo Rege, Prestigiano, h. e. Apostolico, hodie cor-
rupte

rupte Presbytero Johanne dicto, unter Priester Johann, cap. 22. refert. Se scil. multis *Abasfnorum* interfuisse Nuptiis, ubi sequenti modo desponsati copulati fuerint: Domi in atrio lectus sternitur, quem conscendere tenentur desponsati; tunc 3. adveniunt Clerici alta cantantes voce: Alleluja! cantandove lectum tribus vicibus circumeunt. Post Sponsi ac Sponsæ eodem ex loco ab iis pars aliqua excinditur capilli, melle capillus excisus lavatur, atque crines Sponsi, capiti Sponsæ, Sponsæ vero crines, capiti Sponsi superimponuntur, atque aqua lustrali asperguntur. Hoc factò, Nuptiæ initium capiunt, eaque in noctem usque durant, post desponsati in domum deducuntur suam, quo factò, per *integrum mensem* nemo, excepto Sponsæ Patre eos visitare tenetur, qui per *unum mensem* se iis associat. Si vero Sponsa eximioris sit conditionis, intra 5. vel 6. *menses* e domo abire nequit, semperve faciem velamine nigro velatam habere tenetur, nisi intra dictum tempus grvida fiat. *Incole Regni Quoja*, in Guinea Africana, non aliter, nisi oblatiis muneribus aut servitiis uxores ducere possunt. Hinc ii, quos dura premit egestas, per *trium* vel *quatuor annorum* spatium servitia præstare tenentur, quo Sponsam sibi acquirere possint, referente DAPPERO in *descript. Africa* p. 399.

§. X.

Ita qualibet urbs, Provinciæ *Sierre Lions*, Regni *Gambee*, ampla instructa est domo, in qua incolarum filia educantur, & per *anni* spatium ab honesto quodam viro informantur, Hoc *anno* præterlapso, omnes nitide vestita, quasi e carcere egrediuntur, inque Parentum multorumve Juvenum, qui ad hunc comparuere actum, præsentia, saltandi dexteritate juvenum animos alliciunt, qui tunc pro lubitu sibi ex illa virginum caterva uxores eligunt. DAPPER. l. c. p. 381. *Idem* p. 161. de *Incolis Barbariæ*, proprie sic dictæ refert, illum, qui virginem sibi associari desiderat, non ante eam oculis suis expositam habere, nisi *copulationis die*, & quidem *tempore vespertino*. De Nuptiis *Benjanorum* refert

ex MANDELSLO L. 1. c. 36. von der Hinreise nach Ost-Indien
Eraf. FRANCISCI d. l. p. 931. Daß wenn bey ihnen die Hochzeit
angehen soll, 14. Tage zuvor Tag und Nacht mit Trum-
meln, Trompeten, und Becken-Klänge gespielt werden. De Nu-
ptiis Armeniorum conf. OLEAR. l. c. Lib. 4. c. 4. Ne Nuptiis
Turcarum RAVCHVOLFF. Itiner. & inprimis S. SCHWEI-
GERI. Itiner. L. 2. c. 61. Reliquas gentes silentio pratero.

§. XI.

Colophonem hilce solennitatibus Nuptialibus imponant
Nuptia vitulina, die Kälber-Hochzeit, apud Incolas Regni Su-
ratta usitata, quas curiositatis gratia, ex DAPPERI *descript.*
Asia p. 42. 43. cum suis solennitatibus ac Ceremoniis hic ad-
dere libebit. Ita vero de his scribit: Zu Suratta wird die
Ochsen-Küh- und Kälber-Hochzeit mit öffentlichen Ceremonien
begangen. Wann die Kälber ein Jahr alt sind (denn darüber
müssen sie nicht seyn) führt man sie mit Stricken zu einem Fluß,
wäscht sie darinn mit gegen den Priester gefehrten Köpfen, wel-
cher am Lande ihr zuschreyet, und mit den Händen sich seltsam ge-
bähret, die Freunde machen inzwischen auf dem Lande ein Feuer
an, von gedörten Küh-Mist, und setzen sich rund herum, der Pfaff
geht in den Kreyß zum Feuer, wirfft Sandel, Benzoin und Aloë
ins Feuer. Wenn das geschehen, gehet er wieder ans Wasser,
da ihm die Kälber entgegen geführet werden, und gehalten, doch
also, daß die Vorder-Beine auf dem Lande; die hintersten aber
im Wasser stehen bleiben. Denn bindet der Priester beyden Käl-
bern einen neuen Strick um den Hals, und wird der alte hinweg
gethan. Die Mäuler der Thiere werden aneinander gethan, und
der Pfaff zeichnet sie mit einem Strich von gelben Farben an der
Stirn, darauf werden die Thiere etliche mahl ums Feuer gefüh-
ret. Der Pfaff inzwischen in einem Kreyß sitzend, liest aus einem
Buch mit seltsamen Gebehrden. Hierauf stehet er auf, nimmt ein
Küpfern Feuer-Faß mit glühender Asche, darein wirfft er wohlrie-
chende Sachen, beräuchert die vertrauten Kühe unterm Kopff,
Bauch und Schwanz, gehet hernach fünffmahl murmelnd ums
Feuer, hält beyder Schwänze zusammen, und beräuchert sie. Lassen
solche

solche vertraute Thiere ihr Wasser, so fassen es bald die Weiber mit einem Geschirr oder Händen auf, und trincken es also aus, weil sie es vor heilig, und zur Fruchtbarkeit dienlich halten. Drauff werden die Thiere nach Hauße gebracht, und das Hochzeit-Mahl den Männern, Weibern und Kindern, so nachfolgen, angestellt. Wie TEXEIRA bezeugt, ist einem Benjanischen Kauffmann eine solche Küb-Hochzeit, die er an seines guten Freundes Ohfen verheyrahet, 10. oder 12000. Ducaten zu stehen kommen. Nuptiarum harum Solennitates ridiculas recenset quoque die Iueronische Reise-Beschr. c. 13. & ex eo Erasim. FRANCISCI l. c. p. 959. seq.

CAPVT IV.

De singulari Desponsatorum Privilegio.

SVMMARIA.

§. I. *Ap. Hebraeos Desponsati post deductionem vacatione gaudebant annua, ab omni sive militari sive civili munere, exceptis iis, qui a se repudiatas secundâ vice duxissent, & si bellum ex DEI mandato gerendum esset. II. Hodie hæc annua a muneribus vacatio cessat, nisi quod desponsati die Nuptialis in Jus vocari nequeant.*

§. I.

Singulari utrique desponsatorum post deductionis tempus, de Jure Ebraorum, gaudebant privilegio, de quo extat Locus divinus DEVT. XX. 7. & XXV. 5. immunitate nimirum annua ab omni sive militari, sive civili munere, tempore ab ipsa deductione computato. Ita enim se habet textus prior: *Vir quoque ille, qui desponsavit sibi uxorem, & nondum accepit eam, vadat, & redeat in domum suam ne forte moriatur in bello, & alius accipiat eam.* Textus vero posterior hujus est tenoris: *Cum acceperit quisque uxorem novam, non egredietur ad militiam, nec alia res quæcunque transibit super eum, sed immunis erit in domo sua anno uno, letabiturque cum uxore sua, quam accepit.* Qui locus ultimus, ex ipsis deprom-

depromptus Ebræorum LL. militaribus satis clare annuam novorum conjugum, a muneribus innuit excusationem ac vacationem. Et illo quidem privilegio, ob favorem matrimonii, & ne sine fructione fructuum conjugii maritus novus forte in castris decederet, omnibus frui licebat, illis tamen exceptis, qui a se ipso repudiatas secunda vices duxerant, & ratione Legis, quia hæc immunitas tantum data erat Novis Nuptiis, quales repudiatæ, ac denuo ductæ non habentur. In suscipiendis tamen bellorum discriminibus non simpliciter, sed notabilii cum distinctione hoc privilegium novis conjugibus indultum erat. Si enim Bellum ex præcepto divino gerendum erat, nullus hominum erat exceptus, sed omnes omnino hocce onus suscipere, & Sponsus Sponsam derelinquere tenebatur. Si vero bellum erat ultroneum, seu arbitrarium beneficio hoc gaudebant, ut integro a deductione anno, a muneribus tum civilibus, tum militaribus immunes essent. Conf. SELDEN. *Uxor. Ebr. L. 3. c. 3.*

§. II.

Hodie hæc annua novorum Conjugum a muneribus vacatio cessat, cum hodie novi Cives nihil prius audire soleant, quam istud: *Contribulis factus es, observa ordinem.* Vel quod Athenienses his, qui in tribus recepti erant, solenniter proponere solebant: *ne intra commune omnibus regnum locatus, proprio Jure vivere desideraret.* ARNISÆVS L. I. *Relect. Polit. c. 5. Sect. 5. n. 22.* Apud Romanos tamen uxorem ducentes ipsa festivitate nuptiali in Jus vocari non poterant, per l. 2. D. de in Jus voc. quod & hodie observari testatur HAHN. ad Wesenb. d. t. n. 5. & mores Galliarum comprobant, teste BARON. in *Jur. Gall. ad d. t.* Idem de Parentibus affirmat d. l. Hisve subscribit Jus Pruss. L. I. T. 14. A. 6. §. 7. ibi: Also sollen auch die Versöhnen, so zur Ehe greiffen, und Hochzeit halten, an ihrem hochzeitlichen Ehren-Tage, sambt ihrer beyder Vater und Mutter nicht citiret, noch fürgebotten werden.

Membrum

Membrum posterius

DE NOCTE NVPTIALI.

CAPVT I.

*Generalia quadam ac Solemnia Noctis Nuptialis,
inprimis circa devirginationem sistens.*

SVMMARIA.

- §. I. Monitum generale. II. Ecclesia vetus ut & Armenii tribus prioribus noctibus a Copula carnali abstinere, quod hodie fecus. III. Romanorum deductio in Thalamum quando fieret. IV. Rom. puella ante thalamum desponsatorum vesperi usque ad mediam noctem carmina cantabant. De Ebreis fit remissio ad c. præc. 3. §. 6. & cap. seq. h. V. Circa Noctem Nuptialem qua notanda veniant apud Surianos, Japonenses, Livonos ac Prussos veteres. VI. VII. VIII. Gentes que Sponse devirginationem aut Suprema Potestati aut Superiori Clericorum, aut Convivis nuptialibus, aut Exteris, aut alii ejusdem Nationis homini, aut Idolis concesserint, & adhuc concedant. IX. Num hodie ad Nuptiarum consummationem præcise thalami conscensio, & ad hanc copula carnalis requiratur.

§. I.

Nuptiarum Festivitate ad finem deducta, consequens est, ut personæ desponsatæ copula carnali ligentur, ac ita Nuptiæ consummentur, atque id est, quod sub Nocte Nuptiali der Braut, Nacht, comprehendi volui. In antecessum tamen hic monendum, me nullatenus hic pudicitia terminos transgressum esse, cum tanti Scriptores, tot, tum de Virginitate, tum de jure circa inspectionem pudendorum, Commentationes, publici juris, etiam in lingua germanica, fecerint, horumve vestigia tum in Jure divino, dum humano, Jure Civ. Rom. & Canonico reperiantur. Nec pudorem sibi incutere legendo patientur ii, qui castitatem & in

G

ore

ore & in animo fovent. Procul vero absint ab hujus membri lectura, ii, qui hac ex tractatione lascivandi occasionem quarunt. Hoc igitur capite sisto Tibi, L. B. solennes quosdam ritus, gentium quarundam circa Noctem Nuptialem, seu delibandam virginitatem, quos ut æquo bonoque capias animo, enixe rogo.

§. II.

Mox se vero hic sistit mos novorum Conjugum in veteri Ecclesia, quos post copulam sacerdotalem, in honorem istius benedictionis, *nocte prima* ab actu conjugii abstinuisse, imo per *biduum*, saepe *triduum*, recens copulatos non concubuisse, sed precibus vacuisse legimus. Conf. *Concil. Carthag. 4. Can. 13.* Cui pia Constitutioni forte occasionem dedit Exemplum junioris Tobix, Saram, Sponsam suam in thalamo compellantis: Sara, surge, deprecemur DEVM *hodie, cras & perendie*, quia his *tribus noctibus* DEO jungemur. Nocte autem tertia transacta in nostro erimus conjugio, Filii quippe Sanctorum sumus, nec decet nos conjugii sicut gentes, quæ DEVM ignorant. *TOB. VIII. 4.* Dubitat tamen HILDEBRAND. *de Nupt. vet. Christ.* an Canon laudatus ab omnibus strictè observatus fuerit. De *Armeniis* tamen refert OLEARIVS *L. 4. c. 4. Itin. Pers.* eos tribus prioribus noctibus concubitu abstinere, quod tamen ab Armeniis in Polonia degentibus, non ita præcisè observari scribit. Mõribus hodiernis hæcce pia consuetudo exulat, cum multis potius concubitus anticipatus, quam legitimo copulæ circumscriptus tempore arrideat.

§. III.

Romanos quod attinet, horum tertia deductio, quam deductio in hortos ac domum precedebat, in Cubiculum erat, quæ instituebatur a Paranympis, qui a Græcis, *SVIDA* auctore, *παρόχοι* dicebantur, tradentes Sponsam ad lectum, post se surripientes, puellamque collocandam relinquentes sceminis prõnubis, docente *AVGVSTINO 6. de Civit.*

vit. c. 9. Huic vero rei, ut deductioni ad domum Domi-
duca, ita juxta TERTULLIAN. Vinnura Pronuba, aut juxta
OVID. L. 6. Met. Juno addita fuit. Quæ autem Solemnita-
tes tum adhibitæ fuerint, ea legi possunt ap. SALMUTH in
Panciroll. P. I. T. 59. p. 320. seq. Moris autem fuit, ut
Sponsæ Sole deficiente, atque Stellis jam micantibus dedu-
cerentur, quare ap. CATVLLVM in *Carmine Nuptiali* legi-
mus:

*Vesper adest, Juvenes consurgite: Vesper Olympo.
Expectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere jam tempus, jam pingues linquere mensas
Jam veniet Virgo, jam dicetur Hymeneus.*

Cur autem noctu non luce conjugia fieret, rationem reddit
PLVTARCHVS in *Problem.*

§. IV.

Moris etiam fuit ap. Romanos, ut puella ante thalamos,
ubi novi conjuges inerant, vesperi, usque ad mediam no-
ctem concinerent, quæ Carmina κοιμητικὰ, h. e. Somni con-
ciliatoria vocabantur. Fiebat autem id, ne quid foris audi-
retur, quod intus fieret. Rursus alia ab iisdem canebantur
carmina matutina, quæ διεγερτικὰ, h. e. excitatoria nuncupa-
bantur. Hujus generis egregium exemplum habemus apud
THEOCRITVM in *Idylio*, cui nomen Helenes Epithalami-
um. Hoc vero officii genus impleverunt Nymphæ, sive
illæ Orcades fuerint, sive Najades, sive Napeæ. Ita de hisce
Petr. HANNIVS *Miscellan.* L. 9. c. 14. ext. in *Tom. I. Thef.*
Crit. Jani GRVTERI p. m. 1324. Ebræos in thalamum media
nocte deductos fuisse, supra jam c. 3. §. 6. diximus, quæ
circa eorum Sponsarum virginitatem restant dicenda, infra
c. seq. perlustrabimus.

§. V.

Delibare nunc quædam licebit de Ritibus quarundam
gentium exterarum circa Noctem Nuptialem. Quo refer
ea, quæ habet Bernhard. a BREITENBACH, Decanus Mo-
guntini

guntini Capituli, qui *Surianorum* inter mores, fol. 129. b. illos observat. Ihr Huh-Fruen verwahren und inschließen sie mit grossen Flicß, und lassen weder Wiber noch Tochter uff die Straßen gan, anders denn mit Kilachen umgeben, und ihr Angesicht bedeckt mit einem schwarzen Tuch, das halten die Jungfrauen bi ihnen also streng, daß auch ihr Männer, so sie vermeelt werden, sie nicht mögen unter dem Angesicht sehen, die erste Nacht sey denn verschieuet, als sie zusammen werden gelegt. Alsdenn auch die *Saracenischen* Jungfrauen auch thun, nachfolgen hierinn dem Exempel, als sie sagen, des Patriarchen Jacobs, der da meinet er wäre die erste Nacht gelegen bey der Rahel, der Liebsten. De *Japonensibus* testatur MONTANVS in Beschre. der Japanis. Gesandtschaften, maritum tantum tempore nocturno furtive quasi uxorem accedere, & ante Solis ortum e lecto surgere tacite ac abitum parare, nec de die eam visitare debere, nisi uxoris adsit consensus. De Ritibus *Livonum* Christianorum nuptialibus varia refert A. OLEARIVS in der Muscov. Pers. Reisebeschre. L. 2. c. 9. ex quibus saltem verba illa conscribere licebit, quæ in fine subnectit, inquit: Wenn die verdeckte Braut und Bräutigam ein wenig gefessen und geessen, werden sie aufgefodert, und zu Bette gebracht, obs schon noch helster Tag ist. Unterdessen seynd die Gäste lustig, und guter Dinge. Nach zwey Stunden, werden die angehenden Ehe-Leute wieder herzu gebracht, und wird durch die ganze Nacht getanzt und getruncken, biß eins hie, das andere dort niederfällt und entschlafft. De Prussorum Nocte Nuptiali sequentia refert HARTKNOCH in Diss. select. de var. Reb. Pruss. Diss. 12. §. 6. in f. Posthæc ad thalamum Sponsa deducebatur, in quem non nisi misere pulsata & fustibus excepta conjiciebatur, sicque in Sponsi concedebat potestatem. Hic loco bellariorum testiculi caprini vel ursini apponebantur, quibus ipso Nuptiarum die manducatis conjuges credebantur fecunde reddi. Eadem de causa nullum animal castratum in nuptiis mactabatur &c.

§. VI.

Illud notatu dignissimum est, quod varias apud gentes moris

moris fuerit, & adhuc hodie sit, ut Sponsæ virginitas alii delibanda detur. Ita *Volsinienses*, servili pressi dominatu, filias ingenuas Sponso jam destinatas servis prius delibandas dare cogebantur, ut ait ALEX. ab ALEX. L. 1. G. D. c. 24. Evenus Rex Scotiæ ethnicus, consuetudinem introduxerat, ut Domini præfecturæ suo in territorio, virginitatem Sponsarum delibare t omnium, quam tamen sustulit Malcolmus III. Scotorum Rex, dimidiata argenti marca unam noctem a præfectorum uxoribus redimente Sponsa. Sic & Adrimachydæ Libyes, virgines nupturas regi exhibebant, & ille, quæ sibi placeret, devirginabat, quæ tradit Petr. GREGOR. L. 9. de Republ. c. 1. n. 45. Et hodie adhuc nonnullas gentes hoc uti more, ut suas Sponsas Regibus tradant, ad delibandam integritatem earum virginitatis, refert D. a MANDELSLO in *Itiner. Ital.* De Incolis inprimis nobilibus Regnorum *Calicut & Cochin.* refert die *Schiffarts-Erzählung* Peter Wilhelm VERHVETENS A Casp. BALBI & ex ea Eras. FRANCISCI L. c. p. 936. hos prima nocte non concumbere cum Sponsa, sed conducere unum ex Braminis, vel Sapien- tibus, mercede data pro operâ 4. aut 500. floren. qui prima nocte cum Sponsa thalamum conscendere, eamve devirginare teneatur, noctes vero sequentes destinatas esse ipsi Sponso, qui post præceptam virginitatem cum nova conjugè concumbat. Idem fere de incolis Regni *Pegu*, inprimis nobilioribus tradit LINTSCHOTT. P. 1. *Navigat. Orient.* c. 17. eos scil. ab extraneo sibi expetere, ut prima nocte Sponsa cubicum eat, ejusque virginitatis flores decerpat, quo pro labore ei præmium destinatum offertur, eique grates aguntur, quod Sponsum ab hoc labore eximere voluerit.

§. VII.

Nec minus curiosa sunt ea, quæ refert ROGER in *seinem Heydenthum*, de incolis urbem *Goa*, Metropolin Indicam circumjacentibus, inprimis in observationibus P. 1. c. 11. p. 99. in verbis: *Ungefehr bey Goa, so die Haupt-Stadt in Indien, ist es der Gebrauch, wenn etliche fürnehme Herren sich in*

den Ehestand begeben, daß sie allezeit ihre Könige oder Ober-Herren darum ersuchen, und bitten, daß sie ihnen wollen belieben lassen, ihren Bräuten die Jungferschafft zu nehmen, und zwey oder drey Nächte bey ihnen zu schlaffen: Wenn nun solches geschehen, so kommt alsdenn der Bräutigam, und hohlet seine Braut mit Pfeiffen, Trummeln und andern Kurzweilen wieder. In etlichen Orten lassen sie dies ihre Pagoden oder Abgötter thun, doch wie es damit her und zugehe, ist zu sehen in der andern Schiffarth, *van Neck* p. 33. In andern Orten ist die Braut die erste Nacht für alle Hbchzeit-Gäste. Es soll der König von Calicut allezeit seine Frau, die er heyrathen will, von der angesehensten Priester einem beschlaffen lassen, ehe denn er Beylager mit einem hält. Dafür er ihm eine Summa von 500. Cronen verehret. Besiehe das Tage-Buch, so gehalten worden unter dem Admiral van CAERDEN. *Malaccæ incolæ homini Nationis exteræ, & incolæ Regni Tarnassari Mahumedanis vel Christianis, non vero Braminis ethnicis, quales quidem ipsimet sunt, Sponsarum virginitatem offerunt, qui Sponsorum nomine Sponsis prima vice debitum conjugale præstare tenentur, referente Erasmo. FRANCISCI l. c. p. 937. Imo ipsemet Ludov. BARTHEMA Lib. 5. Itiner. sui, c. 9. sibi suoque Sodali in Metropoli Tarnassari hocce munus devirginandi Sponsam oblatum fuisse, quod & ejus ab Sodali præstitum prima Nocte refert, de quo plur. conf. cit. FRANCISCI.*

§. VIII.

Crudelis vero ac plane impia ea fuit olim consuetudo, apud Goæ incolas, quam ex LINTSCHOTT. *l. c. cap. 33.* refert Erasmo. FRANCISCI *l. c. p. 936.* Daß wenn ihre Tochter eine Braut, dieselbe mit großem Triumph, allerley Instrumenten, und Seitenspiel, dem Bräutigam zu sonderbahren Ehren und vermeinten Ruhm, vor ihrem Pagode oder Abgott, an dessen Bilde ein männliches Glied von Helffenbein gemacht ist, geführt werde. Dieser scheußlicher Priapus muß der Braut ihre Jungferschafft mit schmerzlicher Gewalt nehmen; indem ihre nächsten Freunde, so ungestümlich drauf stoßen, und andrücken, daß sie jämmerlich schreyet

schreyet und heulet, aber von dem Gethön der dabey erschallenden Instrumenten nicht gehöret wird. Man läßt sie nicht ehr wieder loß, biß das Blut zu einem Wahrzeichen, an dem unflätigen Abgott hangen bleibt. Drauf wird die Braut dem Bräutigam überantwortet, welcher sich höchlich erfreuet, und es für eine große Wohlthat achtet, daß ihm der Pagode so viel Ehre angeihan, und ihn einer so grossen Mühe und Arbeit überhoben habe. Sed abhorrent imo distantur ea mores Christianorum.

§. IX.

Mores hodiernos quod attinet, cum Virginitatis Sponsarum delibatio non nisi ipsi sponso sit licita, quaritur, num consensio thalami præcisè requiratur, ut nuptiæ consummata dici possint? Et Resp. De Jure equidem Civ. Rom. non requiritur Concubitus ad consummandum matrimonium, sed constituit jam matrimonium consensus matrimonii solenniter declaratus per *l. 15. D. de condit. & demonstr. Conf. plur. ARNISAEVUS de Jur. Connub. c. 3. Sect. 12. n. 24. seq.* Germanorum tamen in eo diversi sunt mores, a moribus Romanorum, qui matrimonium tunc demum, quoad conjugii effectus consummatum esse voluerunt, si consensio thalami accesserit, nach gehaltenem Beylager und Heimführung, sive wenn das Braut-Bett beschritten, vel uti Saxones inferiores pronuntiant, wenn de Brutt ind Bette gesett worden, vel juxta Jus Würtemb. wenn die Deckin beschlagen worden, vel sec. mores Erfartenses, nach dem Bettsprunge. Nuptiarum enim ritibus peractis, Sponsa tum demum in domum mariti transferi videtur, si in mariti domum deducta, & consensio thalami facta sit. Hancve thalami consensionem ad consummandum matrimonium desiderat vetus dispositio *Juris Saxon. L. 3. T. 45. & L. 1. A. 45.* Non obstante *l. R. L. 3. A. 45.* qui textus non de Jure Successionis, sed de vindicatione injuriarum loquitur, quod & juri Civ. Romano consentaneum. Idem statuit & *Novella constitutio Elect. 19. p. 3.* Add. *Sententia Scabin. Lips. ap. CARPZOV. P. 3. C. 19. D. 2.*
item

item Jus Württembergicum P. 4. T. 2. Jus Lubecense, juxta
 MEVIUM P. 2. ad Jus Lubec. T. 2. A. 12. n. 271. Jus Sta-
 tutarium Reip. Moeno Francofurtana, in Reform. Francof.
 P. 3. T. 3. §. 5. Mores diurni Reip. Erfurtana, teste REN-
 NEMAN. Jurispr. Justin. Disp. 8. lb. 69. lit. B. & Jus Prussi-
 cum L. 5. T. 12. A. 5. §. 7. ubi Jus Successionis &c. locum
 non habet, si ante consummatum matrimonium seu ante
 consensionem thalami Sponsus vel Sponsa moriatur, licet
 L. 4. T. 5. A. 7. §. 10. dicat, privilegium tacitæ hypothecæ,
 quod habet uxor in bonis mariti propter dotem, initium
 capere, a tempore consummati matrimonii, i. e. benedictio-
 nis sacerdotalis, ex quo textu contrarium inferre quis posset,
 benedictione scil. Sacerdotali facta, consummatum jam esse
 matrimonium, sed textus prior tamen prævalebit, cum ibi
 quaestio, quando Jure Prut. matrimonium credatur, expresse
 decisa extet. Et hanc consensionem thalami & requiri in Bri-
 tannia, testis est Bertrandus d' ARGENTRE in Consuetud. Bri-
 tann. Art. 429. gloss. 3. quod Jus his verbis conceptum legi-
 tur: *Femme gague sou daire a meltre son pied au liêt.* Et Ant.
 MORNACIVS 8. consuetudines se in Gallia observasse re-
 fert, ubi post consensionem thalami lucra nuptialia demum
 debentur, inde apud hos Proverbium esse sequens: *Doü
 aire est acqui si tôt, que le mariage est fait & accomply, &
 que les mariants ont couché ensemble, & non autrement.* In
 nonnullis quoque Franciæ Tractibus, ea, quæ post thalami
 consensionem debentur, *Jura Concubitus* appellari testis est
 Gerard. MAYNARD. in Decis. Tholos. L. 4. Dec. 54. n. 2. Conf.
 HENELIVS de Dotalitio c. 4. §. 3. Nec Personæ illustres
 hanc thalami consensionem negligunt, ut matrimonium
 consummatum dici possit, præsertim si inter absentes per
 Legatos uxores illustres sibi copulari curant, ubi plerum-
 que Sponsa Sponso absenti rite copulata censetur, si Lega-
 tus Sponsæ in thalamum collocata tibiam denudatam oppo-
 suerit, ejusmodi itaque ceremonia consummationi matrimo-
 nii æquipollere putatur. Quale exemplum extat in Ca-
 rolo

rolo VIII. Gallia Rege, qui suo nomine Principi Arausion. ut Legato, Annam jungere voluit. Idemque in matrimonio Leopoldi Imp. observatum legimus in *Diar. Europ. contin.* 14. p. 282. WILDVOGEL. *Diss. de Jure thalami.* c. 3. th. I. STRYK *ad tit. D. de R. N.* §. 31. An vero ad consensionem thalami de Jure Statutario & corporum conjunctio requiratur, dubium est. Affirmat id SANDE *L. 2. Decis. Fris. Tit. 5. Def. 1.* de moribus nonnullorum locorum, negat vero hoc de Germania STRYK. *d. l.* HENELIVS *d. l.* §. 5. Idem statuendum & de Jure Prut. ubi *l. c.* §. 7. saltem requiritur, daß das Bett beschritten werde. Rejicitur enim *d. l. in f.* Sententia illorum qui putant, sponsum lucrari nihilominus illa, quæ ei pacto dotali, Statuto, moribus vel jure debentur, si Sponsa ipso Nuptiarum die moriatur, licet consensio thalami non sit secuta, wenn gleich das Bett nicht beschritten, ergo contraria sententia erit vera, Sponsum dicta lucrari, wenn das Bett beschritten, excluso concubitu reali, vel corporum conjunctio. Ita ut verba d. præcedentia: welche nach gehaltenen Kirchgange zu ehlicher Beywohnung kommen, non de ipso concubitu, sed de consensione thalami sint intelligenda, inprimis cum Jus Pruss. quoad consensionem thalami Jus Saxon. secutum videatur, quod vero de nuda saltem consensione thalami, non vero de commixtione corporum intelligit verba: wenn das Bett beschritten, hinc & Saxones inferiores illud efferunt, wenn die Braut ins Bett gesehet, Erfurtenfes nach dem Bettsprunge, Würtembergensfes, wenn die Decken beschlagen worden, quæ textus verba Jcti de nuda thalami consensione intelligunt, idque per totam Germaniam ita receptum esse, multi Dd. testantur. Imo, si dicere velles, per concubitum matrimonium consummari, ex aliis hoc absurdum sequeretur, Septuagenarios, &c. quos hodie sæpe mutui adjutorii causa, omni plane corporum commixtione neglecta, ob impotentiam, conjungi vides, nunquam matrimonium consummasse, & hinc non gaudere effectibus veri matrimonii, quia copula carnalis deficit.

H

CAPVT

() ()
CAPVT II.

*De Jure circa præreptam Virginitatem, & num
Virginitatis dentur notæ?*

SVMMARIA.

§. I. *Apud Hebræos Virginitatis præreptæ signum erat defectus cruoris sanguinei post concubitum, & quomodo postulatio de prærepta Virginitate instituta fuerit. II. Idem virginitatis signum aut olim agnoverunt, aut hodie adhuc agnoscunt Judæi moderni, Alexandrini, Moschi, Indi Guzuratenses, quedam Hispania civitates, incolæ Regnorum Fez & Marocco, Persæ, Turcæ, & Mexicani, & quomodo hæc gentes præreptam virginitatem coercuerint. III. IV. Hodie ob præreptam virginitatem conceditur repudium. V. Ad cognoscendam virginitatem, hodie locus est inspectioni oculari. VI. Virginitatis nota num sit hymen, effluxusque sanguinis, ex angustia ortus? VII. Num dolor in primo congressu, mamillarum tumor, lacre in iis repertum? VIII. Num vocis mutatio, ruga ventris, aliave, a quibus remissive. IX. Num alia experimenta naturalia virginitatem amissam confirmare valeant? X. Concluditur, Virginitatis cognitionem esse difficilimam, nec Judicem ex prælaudatis notis, de virginationem factam esse, statuere posse.*

§. I.

Singulare quid ex Antiquitate Judaica se mihi sistit circa Postulationem de prærepta virginitate. Usitata enim erat Ebrais mariti, de novæ nuptæ prærepta virginitate accusatio, quæ si testibus examinatis, juxta mariti institutionem, satis probata erat, nova nupta lapidatione puniebatur, si vero e genere esset Sacerdotali, poena statuebatur vivi comburii, quem Stupri processum exhibet, SELDEN. *in Ux. Ebr. L. 3. c. 1.* Si tamen maritus ex Lege criminali contra Sponsam suam ex capite præreptæ virginitatis, agere volebat, aut forte nequibat, restabat tamen ei adhuc ex more recepto Postulatio de prærepta virginitate, inculatio scilicet de

de signis seu testimoniis veritatis, cujus firmum judicabant argumentum, si in primis amplexibus conjugalibus sanguis se sisteret & angustia; qua tamen postulatione non criminalem maritus persequeretur pœnam, sed vel ad rescissionem dotis virginæ, vel ejus diminutionem saltem tendebat. Tempus vero postulandi hic erat singulare; Habebat enim maritus facultatem per XXX. dies post deductionem a copula carnali abstinendi. Si itaque per dictum temporis spatium dilucide constaret, eam non in tenebris aut virgultis cum Sponso circumvagasse, sed semper adhibitis omnino arbitris, cum ipso conversasse, ita ut omnis mala mariti postulantis præsumptio, ac si ipse præpostere Pater factus fuerit, cessaret; hoc casu postulatio usque in XXX. extendebatur diem. Secus vero se res habebat, si clandestina probari poterat Sponsæ conversatio, tunc enim statim ab eju modi clandestino conventu, uti & statim a primo post deductionem coitu conjugali aut de prærepta virginitate marito erat postulandum, aut juri huic plane renunciandum, referente SELDENO *l. c. cap. 2.* Ex Rabbiniis. Apud quosdam tamen nullus erat postulationi locus, ut in Judæa, ubi moris præceteris erat Regionibus, ut Sponsus interdum solus ante deductionem cum Sponsa sola, per unius horæ spatium convenire, aut eodem in conclavi conversationis ergo se sistere solerent, quod SELDENVS *cit.* probat ex *Gemara Hierosolymitana ad tit. Ceruboth. c. 1. fol. 25. col. 1.* & quidem ex verbis sequentibus: *Antiquitus in Judæa mos obtinuit, ut Sponsus solus per horæ spatium permetteretur cum Sponsa, ut scilicet amor ejus in eam incenderetur. Cui Gemara Babylonica ad tit. Ceruboth. fol. 12. a. subscribit, in verbis ex versione laudati SELDENI In Judæa antiquitus mos obtinuit, ut Sponsus solus hora unica permetteretur cum Sponsa ante deductionem in thalamum (quod in Galilæa nunquam fieri solet) ut nempe amor ejus erga eam accenderetur.* Et hocce casu marito facultas postulandi data non erat, quia, cum solus cum sola non præsumantur orare Pater Noster præsumebatur, Sponsum ipsam

Sponsam devirginasse. SELDEN. l. c. Ne tamen Ebrai in cognoscenda virginitate deciperentur, duo desponsati adjecti erant focii, qui quasi vigiles *primæ noctis post Nuptias* erant constituti, ut exacte omnia observarent, quæ desponsati illa nocte facerent, & ne fraus fieret virginitati. Hinc REIZIVS apud GOODWIN in *Mose & Aarone* p. 480. notanter asserit: *Præter hos (filios sc. Conopæos, seu socios Sponsi) autem duo alii fuerunt, Socii dicti, quorum alter erat amicus Sponsi, 10. III. 29. alter Sponsæ, ministrabantque eis, tempore præsertim ingressus in thalamum, caventes, ne quid fraudis esset circa signa virginitatis. Et GOODWINVS ipsemet eos filios thalami, MATTH. IX. 25. vocari, horumque mentionem, IV. XIV. 11. ubi de XXX. Simsonis agitur focii iniectam esse arbitratur. Officium vero illorum fuisse, ut scrutentur & officiose ea observent, quæ Sponsi illa nocte (scil. nocte deductionis) fecerint. Ne scil. alter alteri dolo inferret damnum. Ne Sponsus etiam si agnoscat sanguinem virginitatis, illum celaret aut tolleret. Et ne Sponsa inferret pannum suum, seu Sindonem sanguine intinctam. Conf. plur. BUCHER. in *Tr. de velat. Hebr. & Græc. fæmin.* p. 39. seq. ubi plura ex Rabinis de hac materia refert. Morem vero hunc experiundi Virginitatem gentis Judaicæ, Scriptores ex DEVT. XXII. 13. seq. colligunt, quem locum MENOCHIVS de *Rep. Hebr. L. 3. c. 21. p. 270.* ita exponit: *Puzarunt aliqui ante maritalem congressum moris fuisse, ut Sponsa virginitatem explorarent matronæ, a quibus deinde, si opus foret, a calumnia, quæ impingebatur, rea mulier vindicaretur. Sed hanc interpretationem textus ipse non patitur, nam per expansum vestimentum virginitatem probari plane affirmat; nec si vitata matronarum testimonio deprehensa fuisset Sponsa, re integra, maritis illam ducere susinisset. Vera ergo est passim recepta interpretatio illius ævi more ad asserendam Nuptiæ famam, si per calumniam viri periclitari postea contingeret, linteum uxori suppositum fuisse, quod sanguine ex primo concubitu, dum uteri claustrum aperitur, defluente imbueretur. Id linte-**

lintheum, ut credibile, adhibitis testibus, ne aliqua fraus a parentibus irreperet, iidem parentes vel apud se, vel apud testes, asservabant, & si opus erat promovebant, & coram Iudicibus expandebant, ut lege præscribitur, ut innocenti bonæ famæ possessio constaret, nec ob illa per mariti calumniam dejici posset.

§. II.

Apud hodiernos quoque Judæos receptum est, ut post primæ noctis cohabitationem 4. fœminæ juratæ ablegentur, ad hoc, ut visitent, num Sponsâ, immaculata fuerit virgo, de quo Rabbinos certiores reddere tenentur, & si contrarium, prærepta scil. virginitas deprehendatur, a marito novo expellitur, omnia ei relinquendo, quæ interim Sponso data sunt. Vid. KIRCHNERI *Jüdisches Ceremoniel* c. 21. in f. Apud Alexandrinos quoque ejusmodi linea (Φηλαίεια dicta) a Pontificibus custodita fuerunt, si ISIDORO Philospho, apud PHOTIVM illud testanti, credimus: GROTIUS ejusmodi vestimenta dicta esse vult τὰ ἐκμάχεια τῶν γυναικῶν μολυσμῶν. Vid. SELDEN. L. 3. Ux. Ebr. C. 1. Idem fere refert ex OLEARIO, aliisque FELTMANN. ad l. 17. D. de LL. de Moschis & Guzuratensibus Indis, scil. intromissis in thorum conjugibus, esse ibidem etiam, qui ad fores expectarent, donec signo victoriæ audito, in cubiculum ingrederentur, lintheumque inde cruentatum ablatum convivis ostenderetur. In quibusdam quoque Hispaniæ Civitatibus adhuc moris esse, ut lintheum sanguine Sponsæ maculatum prætereuntibus publice per fenestras apertas monstretur, ad exhibendam repertam Sponsæ virginitatem, hæcce in lingua sua proclamantes verba: *Virgem lâ denemos!* refert ex aliis VENETTE *Tr. cit. P. I. c. 3. Sect. 2. p. m. 74.* Idem quoque d. l. de Incolis Regnorum Fez & Marocco refert. Postquam enim Sponsus cum Sponsâ thalamum conscenderunt & prima post Nuptias cohabitarunt, vetula ad fores jam præstolatur novam Nuptam, & ab ea lintheum sanguine signatum desiderat, quod signum devirginationis est. Quo dato, vetula lintheum illud amicis ac confanguineis, epulantibus adhuc, exhibet, quan-

tumve callet, clamitat: *Hunc usque in diem adhuc dum virgo fuit!* Si vero in linteo nulla sanguinis deprehendantur signa, desponsata additis ignominis ad consanguineos remittitur, imo convivæ tristitiæ ob id dediti, non assumptis epulis domum se conferre solent. Conf. LEO AFER. L. 3. *Hist. Afr.* Apud Persas vero, si Sponsam devirginatam jam deprehendat, potestatem habet abscindendi Sponsæ natum, auresve, eamve rejiciendi ac repudiandi. Si vero virgo existat, signum illius vetula Sponsi amicis exhibere tenetur, nuptiæ per 3. dies maximis in gaudiis celebrantur, tertiove die Sponsus Balneum visitat. OLEAR. *in Itin. Pers.* L. 5. c. 22. p. 318. DAFPER. *in Descript. Persiæ* p. 87. 88. De Turcis fere idem refert Frantz Ferd. von TROILO in *der Oriental. Reisebesch.* p. m. 714. Apud quos Parentes ac amici desponsatorum, postquam hi ab illis lecto destinati sunt, foras expectant, num Sponsus repertæ virginitatis signum monstrare possit, si secus, is habet potestatem, Sponsam repudiandi, eamque Parentibus ejus iterum restituendi. Sin vero Sponsus vel ob vitium naturæ, vel defectum virium, vel ob artes magicas Sponsæ debitum conjugale præstare nequeat, tum is tenetur Sponsæ Parentes consanguineos atque vicinos lauto excipere convivio, multisque contumeliis afficitur. De Incolis *Mexicanis* refert Joseph a COSTA L. 5. c. 27. quod nova nupta, si deflorata fuerit, deprehensa, ab omnibus, postquam defectus virginitatis aliis detectus, despectui habita fuerit,

§. III.

Moribus hodiernis, si de concubitu unius desponsatarum cum extranea persona constet, repudium conceditur, non obstantibus dissentientibus WESENBECIO, BACHOVIO, BRONCHORST, aliisque. Pro hac enim sententia militat 1) L. 13. §. 3. *D. ad L. Jul. de adul.* ubi & in Sponsa adulterium committi dicitur, licet pœna adulterii in Sponsa non æque gravis sit, ut in conjugate adulterante. 2) DEUTER. XXII. ubi Lex divina compressam ab aliquo, & postea alteri, ac si virgo esset, nubentem lapidibus obrui jubet. 3) c. 25.

X. de

X. de Jurej. ubi Papa INNOCENTIUS III. dicit, quod vir, qui mulieri, quando contraxit cum illa jurato promiserat, velle se illam semper pro legitima uxore tenere, nihilominus propter fornicationem subsequenter, uxorem, quam duxit, dimittere possit. It. si quis jurasset, se ducturum aliquam in uxorem, propter fornicationem subsequentem, cogi nequeat, ut illam ducat. 4) *l. 11. §. 5. D. de Act. Emt.* ubi Emtio rescinditur eam ob causam, si mulierem corruptam pro virgine per errorem emerim, quidni matrimonium hoc in casu rescindendum erit? 5) *Nov. Leon. 93.* ubi 4. ex causis haud contemnendis vetat cognoscere ejusmodi personam. 6) Huc facit, quod Josephus apud MATTH. I. 19. a Justitia commendetur, quod cum Maria sibi desponsata, quam ex alio pragnantem suspicabatur, secreto divortium facere instituerit, cum alioqui, si res non fuisset integra, iudicio experiri potuisset, non sine ipsius infamia & periculo. Huicve sententiae calculum adjiciunt Jcti pariter ac Theologi praestantissimi, MELANCHTON, B. LUTHERVS, BEZA, CARPZOV. HAHN. NEBELORAVIVS, REVSNER, CYPRÆVS, STRYKE, ARVMAEVS, GERHARDVS, BEVST, SCHARFFIVS, MÜLLER, VNGEPÄVR, FINCKELTHAVS, HENELIVS ab HENNENFELD, &c. Huncve in modum quoque respondit, Facultas Jurid. Altorffina ap. HENEL. *de Dotalit. c. 10.* Scabini Lipsi. ap. CARPZOV. *P. 2. C. 20. D. 12. sub f.* Consistorium Elect. Lipsi. ad FINCKELTH. *obs. 30. n. 81.* Inque eandem sententiam Anhaltinis Consistorialibus respondit Facultas Jurid. Lipsi. teste *eod. n. 82.*

§. IV.

An vero hodie repudio locus sit, si Sponsa alias honesta, deflorata, probaverit, se vi stuprum passam esse. Et Resp. affirmando, propterea, quod Sponsa in dolo versetur, quod Sponsum de Stupro hoc non antea certioraverit. Sponsus enim si hoc antea scivisset, eam uxorem non duxisset. WESSENB. equidem *ad tit. D. de R. N. n. 8.* statuit, maritum sibi imputare debere, quod in virginitate uxoris inquirenda,
non

non satis curiosus fuerit. Cui tamen recte respondet WISENBERG. ad l. 19. D. de R. I. *Erudire debuisset Wesenbecius Lectorem, quomodo in isthoc negotio diligenter sibi ante cavere & prospicere queat, difficilis enim est hujus rei investigatio.* Multo magis igitur repudio locus erit, si vi stuprata se nihilominus pro virgine venditaverit, & stuprum dolose celaverit, ubi dolus ei patrocinari non debet STRYK *Tr. de Dissens. Spons. Sect. 2. §. 34.* An vero adhuc repudio sit locus, si Sponsa deflorata Sponso itidem crimen stupri objicere possit. Multi negant, inter quos & FINCKELTH. *obs. 20. n. 85. seq.* qui hanc sententiam præjudiciis confirmant, SANCHEZ *de Matrim. L. 1. Disp. 63. n. 9.* CYPRI. *de Sponsal. c. 13. §. 57. n. 2.* Reſtius tamen CARPZOV. *L. 2. J. Consistor. d. 88.* & cum eo alii hic locum repudio concedunt, idque ita in Supremo Saxon. Consistorio observari refert NICOLAI *de Repud. & Divort. c. 2. n. 66.* Add. STRYK. *l. c. De Jure Prutenico L. 2. T. 4. A. 2. §. 1.* si Sponsus Sponsam defloratam esse asserat, idque non sit manifestum, ex graviditate scil. separatio non conceditur, nec Sponsus ad prolixam probationem, cui se submittit, admittitur. Si autem manifesto constet de virginitate prærepta, matrimonium dirimitur. Præsupponendum tamen hic hoc in casu requiri 1) ut maritus virginitatis amissionem ignoraverit, quam ignorantiam juramento probare tenetur. 2) Ut Sponsus, postquam de Stupro Sponsæ scientiam sibi comparaverit, a concubitu mox abſtineat. GRVBE *in Compend. Fur. Prut. ad d. l. ubi & ita pronunciatum ex COEPPEN. in Us. pr. J. L. 1. O. 50. n. 21. 22.* refert. In casu tamen, si Sponsus æque stuprum commisit, repudio non est locus de Jure Prut. *l. c. §. 2.* sed delicta compensantur, non tamen exclusâ poena. Locum igitur tunc apte sibi vindicat illud, quod CUSPINIANVS de uxore adultera, Sigismundi Imp. itidem adulteri, adulterium sibi invicem ignoscantibus scribit: *Cornua qui faciunt, non cornua ferre recusent.* Is tamen qui Sponsæ alterius stuprum intulit, ad satisfactionem tenetur, imo de Jure prut. *L. 6. T. 6. A. 1. §. 4.*
hoc

hoc in casu relegatio perpetua cum fustigatione locum habet, ibi: Würde auch jemand eines andern gewisse Braut, he dann der Bräutigam beygelegen = = beschlafen, dieselbe sollen mit Staupen-Schlägen des Landes ewig verwiesen werden. Ac ita in Judicio Aulico pronunciatum refert *D. Grube in Compend. Jur. Prut. ad h. §. 4.*

§. X.

Si autem Sponsa stupri cum extraneo inculpata hoc constanter neget, Sponsa vero matrimonii dissolutionem urgeat, regulariter hodie adhuc ad ocularem inspectionem recurritur, nec dissolutio procedit, nisi prius de corrupta virginitate ex oculari inspectione constet, & Sponsus, se eam non cognovisse, Jurato deponat. *RANGER. Diss. de Ocul. Inspect. c. 3. n. 16. seq.* Munus vero hocce ordinarie obstetricibus injungitur, secundum quarum dicta & narrata Judex pronunciare solet. Inde *CYPRIANVS* virgines Deo dicatas per manus obstetricum tentari jubet, *Lib. 1. Epist. c. 10. c. 27. qu. 1. c. 4. X. de probat.* Et eundem Processum Parisiis secundum illius Civitatis Constitutiones observari, testis est *VENETTE d. Tr. P. 2. c. 2. p. 97.* ita ut foemina certæ, juramento ad hoc obstrictæ, in casu Stupri, ex inspectione ventris, de eo Judicem certiores reddere teneantur, qui secundum eorum attestatum sententiam fert, ubi & ejusmodi Attestatum Matronarum juratarum additis signis deperditæ virginitatis, exhibet, quæ tamen in totum rejicit. Ad hanc tamen inspectionem non sufficere visum, ut inspiciant, sed & tactum requiri, ut scil. tangant ventrem & pudenda mulieris, volunt *PACIANVS & ARETINVS. STRYK. de Jure Sensuum. Diss. 1. c. 1. n. 50. seq. SCHVLTZ. Diss. de Manu oculata. c. 2. §. 5.* Cautela etiam traditur obstetricibus, ut ante ventris inspectionem virgo aqua calida, vel in balneo prius lavetur, uti ex *HOSTIENSI in c. 10. X. de frigid. observat HERMENEGILD. de ROXAS Tr. de incompatibilit. P. 1. c. 9. n. 9. apud STRYK. l. c. cap. 2. §. 38.* devirginatæ enim, ut arctæ & tanquam virgines intactæ appareant, uti solent medicamentis austeris & restringentibus, vel aqua

frigida corpus lavare solent. Sed an obstetricibus in re tanti momenti dijudicanda fides sit habenda, valde dubitandum est, cum sane ejusmodi mulierculæ veritatem hujusce negotii penetrare non possint, cujus fundamentum celeberrimis Anatomicis non extra omne dubium positum est. Hinc multi, qui virginittatis notis fidem tribuunt, fautores sunt, ut in dignoscenda virginittate, licet pudor ac fœminini Sexus verecundia contrarium suadeat, & masculi periti adhibeantur, si res magis medicam prudentiam, quam communem obstetricum notitiam requirat. STRYK *d. l. c. 2. §. 39.*

§. VI.

An vero certâ dentur Virginittatis notæ? quæstio est inter multos sat agitata. Multi virginittatis notam hymen esse statuunt, quod in cute quadam perforata consistere, per cervicem uteri transire, prima vice concumbendo dilacerare ac sanguinem edere dicunt. Inter hos tamen quidam illud pro necessario omnium virginum habent requisito; quidam vero concedunt, hymen illud apud virgines sæpe inveniri, sed non apud omnes, nec infallibilem esse virginittatis notam, ita ut ejus existentia virginittatem comprobare, ejus defectus vero eam destruere valeat. Inprimis hanc virginittatis notam, ut plane fallibilem rejicit præter CAPIVACCIVM *de Sign. Virginit.* aliosve AVGENIVS *Tom. 12. Epist. & Consult. Medicin. Lib. 1.* Neque in eo ab AVGENIO divertit SEBIZIVS *de not. Virginit.* quod hymen non apud omnes reperitur virgines, licet in variis capitibus ei contrarius sit. Imo cum hymen varie a Medicis describatur, sequitur nihil certi de hymene statui posse, & inde nec infallibilem virginittatis notam esse. Multi etiam Medicorum virginittatis notam in effluxu sanguinis, & arctitudine seu angustia quarunt, idque ortum ex hymene quod dilacerato habere adstruunt. Sed effluxum sanguinis quod attinet, eum tum ex rupto hymene, si adsit, tum ex dilaceratione articularum subtilium in collo uteri provenire, si illud desit, statuit SEBIZIVS. Hinc S. Litteræ generaliter tantum linteamenta sanguine maculata adducunt, non facta mentione, unde hic

hic sanguinis effluxus proprie originem habeat. An vero infallibile sit signum virginitatis sanguinis effluxus, & arctitudo? disceptatur. AVGENIVS id negat, cum PARÆO & PINÆO de not. virginit. c. 6. ajunt enim, deficere posse sanguinis effluxum, non tamen cessante virginitate, si a parte mulieris partes genitales, vel per morbum, vel per menses molles reddita, ita ut pro lubitu se extendere possint. It. si muliebria sint longe patentia, membrum vero virile sit parvum, nec crassum. It. si foemina senectute laboret. E contra saepe stupratam sanguinis laborare posse effluxu, si tempore coitus menses fluant; vel collum uteri a natura nimis angustum sit, & viri penis crassus; vel si foemina per medicamenta adstringentia & corrugentia angustiam cervicis sibi procuraverit, quod & honestæ foeminae voluptatis ergo, meretrices vero ad comprobendam virginitatem facere solent. Sed obstare videtur, Israëlitarum tempore effluxum sanguinis infallibile fuisse signum virginitatis, vid. DEVI. XXII. AVGENIVS cum LYRA & Rabbinis hunc locum metaphorice intelligit, ita ut expandere vestimenta seu linteamina idem sit, ac accurate in rem inquirere, an Sponsa ante concubitum adhuc dum virgo fuerit, nec ne? & quæ sunt cætera. Sed rejicit hunc sensum allegoricum SEBIZIVS, & cum eo MENOCHIVS, (cujus verba supra §. I. in f. conscripsi) adstruentes, tempore Israëlitarum id omnino semper virginitatis fuisse signum, quod expresse S. Literæ dicunt, Sponsæ parentes ejusmodi linteamenta semper conservasse, ut necessitate postulante virginitatem probare possent. Causam, quod semper apud Israëlitarum Sponsas sanguis in primo concubitu visus fuerit, SEBIZIVS juvenili adscribit ætati, cum Sponsa tum temporis mature desponsarentur, & Lege Mosaica ejusmodi observatio mandata esset. Hodie vero apud multas virgines effluxum sanguinis in primo coitu cessare, cum saepe annosæ nuptias contrahant, tum que senectus, vel alia causa sanguinis impedimentum esse possit. In virginibus vero juvenibus nec hodie sanguinis signum cessare, idem affirmat.

§. VII.

An dolor in primo congressu ad virginitatis indicia jure
 I 2 referri

referri possit, quæstio est? Affirm. multi, rectius tamen negatur; si enim, qui jam concubitum anticiparunt, dolores quoque sentire possunt, si penis mariti nimis sit crassus; vel si coitus nimia celebretur violentia; vel si morbus muliebria coarctaverit. Quod vero virgines prima vice concumbentes ejusmodi dolores sentiant, ex nimia angustia colli uteri originem habet, quod in primo congressu vi extenditur. Arcitudinem vero ejusmodi & arte procurari posse, jam ante innui. Hinc mentionem injicit VENETTE, *laudato Tract. P. 2. c. 2. ex AQUAPENDENTE*, ancillæ cujusdam, cui nec omnes omnino Aquapendentis discipuli virginitatem eripere potuere, & *ex PAREO* virginis Parisiensis, filiæ Aurifabri cujusdam, quæ gravida facta, illa sã tamen virginitate, cum tamen nec dicta ancilla, nec virgo Parisiensis, in numero Virginum amplius habitæ fuerint. Ergo & hocce fallit signum. An vero Lac in mammis novæ ruptæ repertum, atque mamillarum tumor, juxta verus:

*Mammæ crassities, & perturbatio ventris,
Ex Mollicrato conceptus Signa probantur.*

infallibile sit signum deperditæ virginitatis, quæritur? Nullis id esse momenti, & sæpe fallax, deducit cit. VENETTE. P. 2. c. 2. p. m. 88. inter alia referens; quod tum marium, tum scœminarum virginum prostent exempla, qui lac edidere, licet virgines nunquam ad ultimam amoris lineam pervenerint, inve mare nullum conceptionis fuerit periculum. Hinc refert *CARDANVS L. 12. de Subtil.* de Antonio Benzio, eum tantam in mammis lactis habuisse copiam, ut proli alimenta præbere potuerit; quod & varia Itineraria de maribus Americanis referunt. Idem de certa quadam Familia Danica refert *BARTHOLINVS in observ. Anatom.* & de Rustico quodam, Bellardino di Billo, in pago habitante Somareggio, ad urbem Umbricam Noceram spectante, observat Paul. *BACCO in Observ. Natural.* eum post uxoris suæ obitum, infantem relictum mammis suis per aliquot menses nutritivisse. Aliorum de hisce testimonia adfert *ANTONLE GRAND in curioso Rer. abdit. Naturæque arcan. perscrut. p. m. 312.* Imo quod mamillarum tumorem attinet, refert cit. *ANT. LE GRAND. p. m. 936.* cicutam ea pollere efficacia, ut contusa cum

cum umbella, atque virginum mammillis imposita, tumorem & exerescentiam prohibere valeat. Nutrimentum forte impediet, quo minus augeantur. Aliud remedium a RONDELITIO multis experimentis comprobatum *idem l. c.* de Pisce suatina refert. Imo ex asiduo & nimio salis usu lac in mammillis paulatim deficere *Idem l. c. p. m.* 108. notat. Ideoque & hæc nota est fallax.

§. VIII.

Nec virginitatem amissam adstruit mutatio vocis virginum. Equidem ejusmodi mutatio signum est haud fallax, virginem pariendi nunc jam pradam esse potestate, juxta cit. VENELETTE P. 2. c. 3. Sect. 2. p. m. 120. ut & CAPIVACCIVM, sed num exinde Virginitatis læsio colligi possit, vix quisquam jure adstruet. Quidam deperditæ virginitatis notam constituunt in rugis ventris. Sed fallere id fere semper, probat PINÆVS cit. quod scemina, partum quæ aliquoties jam edidere, reperiantur, quæ ejusmodi rugis caruerunt, imo facili negotio adversus eas post partum remedium parari, ut nunquam conspiciantur. E contra idem refert, multas inveniri mulieres, quæ nunquam partum ediderunt, item masculos, qui ejusmodi rugis laborarunt. Sæpius enim eas in personis ejusmodi conspici dicit, quæ hydropè laborarunt, ita ut expanso per aquam ventre, morbove remittente, rugæ ordinatè sese exserant. Multa alia futilia, pro veris depravatæ virginitatis notis venditant. Inter quas referunt menses suppressos, appetitum dejectum, vomitum & nausæam ante prandium, inspectionem lotii si illud album, clarumque fuerit, in eo atomi ascendentes & descendentes apparuerint. It. si arteriæ gulæ plus justo pulsent si lentigines in facie mulieris oriantur, capita mamillarum si fuscum habeant colorem. Ad hæc signa referunt & Pondus circa pecten, umbilici egressum, venas tumefactas in narium angulis juxta lachrymalia, uteri orificium clausum, quæ omnia tamen signa nullius momenti, ac etiam in vere virginibus adesse posse, judicat cit. ANT. LE GRAND. p. m. 60. seq. Captu quoque difficile est, quomodo sceminarum ex oculis certum Status incorrupti Criterium desumi queat, prout apud ASCHYLVM in
Toxodite

Toxodite non nemo se inde colligere posse, jactavit. De quo ÆSCHYLUS in notis ad *Solinum* sunt restituti versus, & sec. SALMASIUM ita se habent:

*Ritu puellis nuptiali expertibus
Immotus oculus in terram defigitur.
Nec me puellæ lumina exardescencia
Fallant, experta si quam jam fuerit virum,
Animus mihi ista discernendi gnarus est.*

§. IX.

Vult tamen ANTON. LE GRAND l. c. solo Metrenchitæ auxilio experiri posse, num muliere gravida sit, nec ne? Alii alia in medium proferunt experimenta, quibus virginitatem cognosci autumant. Sic SCALIGER in *Comment. L. 2. Hist. Animal. tit. 51.* vult; eam adhuc virginitatem servasse quæ lotium altum versus pulsare possit mingendo; e contra defloratam esse eam, cujus lotium semper terram versus decurrat. Add. alia experimenta virginitatis apud SEBIZIUM. Ita & EXPORTA refert cit. ANTON. LE GRAND p. m. 239. Lapathium majus in aperienda mulierum virginitate magnæ esse virtutis. Si enim ex hujus foliis suffumigium paratur, hæcque super ignitos carbones injiciantur, ut effument, ubi mulierum sit corona, cum odor ad mulieris pudenda pervenerit, urinam constringi, si virginitas adsit, urinam vero emitti, si copulata jam dudum fuerit viro. Ejusdem efficacitæ quoque esse lignum Agalochum sive Xilvaloem, vel semen Portulacæ, si super carbones injecta effument, ut ad pudenda muliebria odor penetrare valeat; mox veri enim tunc urinam quanto citius in defloratis, secus vero in virginibus *idem* scribit.

§. X.

Sed ejusmodi num experimenta tantæ sint efficacitæ, ut iis fides tuto adhiberi, ac Judex in controversiis matrimonialibus, ubi de virginitate læsa lis est, secundum ea sententiam ferre possit, totus dubito, atque fateor, sæpius injustam Judicem esse laturum sententiam, si propter hanc vel illam virginitatis notam putativam in defloratam animadvertere velit, inprimis cum & PINÆVS cum aliis confiteatur, virginitatem & sine coi-

tu perdi posse. Cautus hinc sit Judex, nec nimis credulus. Obstetricum enim asserta ex ignorantia originem habent, cum in Physicis vapulent, nec gravissimis Medicis confet, quæ veræ sint virginitatis notæ. Inde & laudatissimus Nic. VENETTE d. Tr. sæpius confitetur, nihil esse difficilius, investigatione virginitatis, cui & adstipulatur AVTOR des Histor. Schau-Plates Natürl. Curiosit. P. 2. Disc. 16. p. 275. Et CUIACIUS Lib. 17. Observ. c. 20. existimat, impossibile esse, de ea certa quædam præscribere velle signa, nec adesse exemplum, ubi ejusmodi officium obstetricibus commissum fuerit, nisi quod tantum experiri debeant, utrum fœmina sit gravida, nec ne? Licet hæc sint contra quotidianam experientiam, dum hodie sæpe ejusmodi mulierculæ superstitiosæ ac nimis credulæ, ex signis sane ridiculis virginitatem amissam comprobare volunt. Conf. & RANCHINVS de Morbis Virgin. Sect. 1. c. 3. §. 4. Nullum aliud igitur virginitatis conservandæ novit remedium cit. VENETTE nisi, ut Parentes filiarum consuant pudenda, quem Processum cum virginibus Africanis institui, idem ex Petro BEMBO notat. Idem confirmat ex LINTSCHOTTI Part. 1. Navigat. Orient. c. 17. Erasmi FRANCISCI L. 3. des Geschichts-Kunst-und Sitten-Spiegels p. 939. de incolis Regni Pegu, inquires: Man findet etliche unter ihnen, welche ihren Töchtern, wenn sie geboren werden, die Scham zunehen, lassen ihnen nur ein klein Wchlein, dadurch sie ihr Jungfräulich Wasser abschlagen mögen, wenn sie denn erwachsen und verheyrathet werden, so mag sie der Bräutigam aufschneiden, nach seiner Bequemlichkeit, solche Wunde wissen sie mit einer sonderbaren Salbe wieder zu heilen. Wie denn Lintschott dieser Weiber eine zu Goa gesehen, so von einem Medico am Hofe des Erz-Bischoffs daseibst aufgeschnitten worden. Vel cui hocce non arridet remedium, Italorum commendatur Cingulum Castitatis, cujus usus apud Italos Zelotypiz deditos satis approbatus, alias vero apud Nationes parum notum est. Depingit hocce cingulum Libellus Gallicus, cui inscriptio est: *L'Amour en Fuseur ou les Excès de la Jalouzie Italienne* p. 21. inf. hisce verbis: *Cette Ceinture de Chasteté (c'est ainsi qu'on l'appelle) consiste en un petit grit, joint a quatre chainettes d'acier, deux desquelles le soutiennent par devant,*

vant, & deux par derriere. Les extremitex des chaines prennent
 fort juste sur les reins, & s' y joignent par le moien d' un cademat
 fort seur & dont les ressorts ne sont ordinairement connus qu' à celui
 qui les a fait, & au Mari qui en est le Maitre; pour ce qui est du
 gril, il est de la longueur de cinq doigts, & de la largeur de quatre,
 il est composé d' Or, d' Argent, d' Acier, de Fer, le Cuivre, ou de
 quelque autre Metal, selon les moiens du jaloux qui le fait faire.
 Sed e diverticulo jam in viam. Totam inde inspectionem in cor-
 poris, & ex virginitatis notis Judicium rejicit SCHIFFORDEG-
 KERVS de Fure Regni Bohem. heredit. tit. 3. c. 46. §. 3. cujus ver-
 ba hic conscribere juvabit. Si ad Jus divinum, inquit, eamus, le-
 gimus in veteri Testamento obstetrices, sed non inspectrices, uti lo-
 quitur Ambros. Lib. 8. Epist. 64. Neque alia putet se posse hæc ex-
 cusatione defendi, quod & inspicere & probari possit, an virgo sit, cum
 & manus obstetricum, & oculi sæpe fallantur. Et si incorruptio in-
 venta fuerit virgo ea parte sui, qua mulier potest esse, potuerit ta-
 men ex alia corporis parte peccasse, quæ corrumpi potest, & tamen
 inspicere non potest, ex sententia Cypriani. Lib. 1. Epist. 11. Imo si
 obstetrix virginis cujusdam integritatem manu velut explorans sive
 malevolentia, sive inscitia, sive casu tum inspicere perdidit: non opi-
 nor, tam stulte quenquam sapere, ut huic periisse aliquid existimet
 de ipsius corporis sanctitate, quamvis membri illius integritate jam
 perditam, uti nos docuit Augustinus de civ. Dei Lib. 1. c. 8. Nec mul-
 tum facit, quod canenes quidam id videantur permittere. Nam
 primum si secundum canones agere volumus, mirum in modum in-
 crepat Ambrosius Syngrium Varonensem Episcopum, qui virginis
 accusatæ stupri secreto genitalia inspicere jusserat, ad deprehenden-
 da libidinis vestigia lib. 8. epist. 64. Præterea non deterruerunt hu-
 jusmodi canones illos, qui dixerunt, leges Pontificias nulla ratione
 id permisisse. Tiraq. in leg. connub. 4. n. 22. Ang. Matth. de leg. &
 fideicom. lib. 3. cap. 18. num. 9. Horat. Augenius insignis medicus
 epist. & consult. medicin. tom. 2. lib. 1. epist. 1. cap. 7. & 8. Sin ve-
 ro ad Jus humanum veniamus, quidni dociles præbeamus aures eru-
 ditissimo Cujacio, qui scribit: An sit virgo, est in difficili ac pene im-
 possibili, nec hujus rei unquam legitur obstetricibus delatum arbi-
 trium. Observat jur. lib. 7. cap. 27. Denique si rationem consulta-
 mus;

mus: illa certe nos erudit, quod inspectio ista penitus falsa sit, uti ad veritatem mirabiliter investigavit Auger d. lib. 1. epist. 1. equo omnia hausit, ut fatetur, Matibeac. de leg. & fideic. lib. 3. cap. 18. Unde & pragmatici quidam tradunt, probationem virginittatis per manus obstetricum esse fallacem, post Burrium, Anchoranum Abbatem, Menoch. lib. 6. præsump. 89. n. 14. Hactenus SCHIFFOR-DEGKERVS, qui vehementer improbat in Elisabetha, Wenceslai Bojemæ Regis filia, tam ineptam cognitionis solennitatem, tamque captiosam judicandi formulam fuisse adhibitam, quam ipsam animadversionem, ait, se ante plures annos, in Academia Florimontana, præsentibus Francisco Episcopo Gebennensi, & Antonio Fabro præside Gebennensi & Sabaudia, Viris illustribus, non sine applausu proposuisse. Notis igitur virginittatis, speciem aliquam præ se ferentibus hactenus conscriptis, si effectus aliquis sit attribuendus, dicendum, notas quidem dictas existere posse, sed non esse eas proprias, certas & inseparabiles, sed probabiles, communes & separabiles, in quibus conveniunt CAPIVACCIVS, AVGENIVS, SEBIZIVS, alique ap. TILMANN. in Disp. de Fur. circa Nuditatem c. 3. §. 4. citati. Recte hinc dicunt, argumentum quidem ex relatis jam signis desumptum, affirmative concludere, scil. ubi hymen adest, ubi genitalium angustia, ubi materia sanguini similis primo in coitu effluit, ubi dolor in primo congressu, ibi virginittas; sed non negative, ubi hæc desunt, ibi & deest virginittas. Laudandum igitur hoc in casu Jus Prussicum, quod in casu, ubi Sponsus probare annittitur, Sponsam ab alio esse defloratam, non aliter admittit separationem, nisi manifeste probatum fuerit Stuprum illatum, scil. si graviditas adfit fol. 362. A. 2. ibi: welches geschicht, wann die Braut nicht schwanger befunden. Imo si Sponsus se prolixiori probationi submittat, non admittitur ad eiusmodi probationem. Notas tamen virginittatis quasdam, & quidem vulgares quæ sunt obstetricibus, agnoscit & Jus Pruss. L. 6. T. 2. A. 4. §. 3. dum modus procedendi præscribitur in casu, si puella de edito partu sit suspecta, quam suspicionem editi partus credit, si puella ante ventre elato atque insolito visa fuerit, post ventis tumor cessaverint, ac puella pallida ac debilis facta fuerit, quo casu in-

K

spectio

Spekto genitalium foeminis in eo versatis injungitur; ibi: Sol sic durch verständige Frauen an heimlichen Orten, als zu weiterer Erfahrung dienlich ist, besichtigt werden. Quae si suspecta deprehendatur, & nihilominus facinus perpetratum inficias ire velit, torture subjeci juberetur Jure Pruss. d. l. Loquitur equidem hic textus non de Sponsa, cui quaestio de praerepta virginitate movetur, sed de persona Sponso nondum juncta, ac de Partu jam edito ac occiso suspecta; attamen idem quoad notas virginitatis in h. l. illo casu ferendum judicium. Longobardi tamen aliæ gentes olim inculpationem stupri Judicio Duellico durchs Kampff und Kolben-Recht, aut Sacramento decidi jubent. Ita enim Lex Longobardorum Lib. I. Tit. 32. c. 3. *Si quis alii crimen de uxore sua miserit, quod cum ea fornicatus esset, licet ei, cui crimen mittitur, aut sacramento, aut per campionem se purificare: & si ei probatum fuerit, anima sua incurrat periculum.* In causa stupri & obtinuisse Judicium per ferrum candens, Judicium aquæ vel calidæ vel frigidæ, Judicium Crucis, offam Judicialem & caseum execeratum, ita purgationem Canonicam per Juramentum, non difficile esset probare, sed mitto hæcce, B. L. inter alios ad STRUVII *Historiam Juris* c. 9. §. 5. seq. ablegans, qui hæc probationes in compendio, adductis exemplis illustrantibus, refert.

CAPVT III.

De Tempore, quo debitum conjugale præstandum.

SVMMARIA.

§. I. *Romani uxorem ducebant Liberos procreandorum causa* II. *Ebraei cuius, etiam absenti, certum determinarunt tempus, intra quod uxori debitum conjugale præstandum.* III. *Lege Mosaica Maritis præceptum erat, ut a congressu Uxorem tempore fluxus menstrui abstinerent.* IV. *Aegyptiorum Sacerdotes ante cultus sacri celebrationem; Turca & Persa mense Ramazan, a mulierum coitu abstinebant.* V. *Quoties hodie debitum conjugale sit præstandum?* VI. *Alter conjugum si debitum conjugale reddere recuset, quid hodie juris?* VII. *Quo præcipue anni tempore, quave diei hora, magis conductibile sit. ut novi conjuges ad ultimam amoris lineam perveniant?* VIII. *Quali artificio novi conjuges filios masculos suscipere valeant?* Colophonem addit huic materiae memorabile monumentum Q. Servullii, prima Nuptiarum Nocte in ipso actu conjugali, domus maritalis lapsu, una cum uxore necati.

§. I.

§. I.

NOvæ desponsatæ personæ, dum consenserunt in matrimonium, & consensisse videntur in copulam carnalem. Cum enim matrimonii finis primarius sit procreatio Sobolis, quæ Nuptiarum dicitur præmium, quo absque pudore fœminæ carere nequeunt, iisque hæc sola causa sit nubendi, ut pariant, hinc merito pii appellantur Patres, qui liberorum procreandum causa nuptias contrahunt, in *l. 220. §. 3. D. de V. S.* Imo Lege Julia Narbona testato deponeretur, liberorum quærendorum causa uxorem duci, eaque formula tabulis Nuptialibus inferi solebat, quod præter alios ipse etiam **AVGVSTINVS** docet, *Sermone 244.* inquit: *Denique ipsæ tabule matrimoniales hoc continent: LIBERORVM PROCREANDORVM CAUSA.* Imo singularem Rom. inter conjuges olim deprehendimus pudicitiam, quod abstinerint a concubitu, si comperti fuerint, ex concubitu jam uxorem concepisse. Ita enim **AVGVSTINVS** *lib. 3. contra Julianum* scribit: *Pudicitia conjugalis facit, quod præscribunt tabule matrimoniales: ne ultra, quam generandis filiis satis est, conjugis corpus attrectetur.* Facit huc exemplum singulare Zenobiæ, Palmyrenorum Reginæ, quæ tantæ castitatis fuisse dicitur, ut ne maritum quidem suum admitteret, nisi tentatis conceptionibus. Nam cum semel concubuisse, expectatis menstruis se continebat, si prægnans esset: sin minus, potestatem quærendis liberis dabat, ut refert **TREBELLIVS POLLIO.** *SALMVTH. in PANCIROLL. res deperdit. P. 2. tit. 10. p. m. 187.* Sed valde dubito, an gens Romanorum omnis tantæ fuerit castitatis, ut Tabulis matrimonialibus exacte satisfecerit, a que concubitu impostero abstinerit, si sciverit, uxorem jam concepisse. Imo cum Rom. gens ob libidinis extinctionem quoque matrimonium inierit, vix speranda fuit ejusmodi castitas, qualem Tabulæ matrimoniales in Conjugibus desiderarunt.

§. II.

Contentiones vero cum sæpe maritum inter & uxorem nasci videas, dum fœmina conqueritur, maritum non reddere debitum, quoties illud ab eo desideret; inde Hebræi & hisce invigilarunt, Legesve includi voluerunt, quot quilibet maritus, pro diversitate officii ac muneris, vicibus, uxori debitum conjugale præstare teneatur. Licet enim regulariter maritus obstrictus esset, ad reddendum debitum conjugale pro ratione virium suarum, & assuetæ cui addictus est operæ, restringebat tamen hocce debitum maritale vel votum, vel absentia, vel munus aliquod impediens. **Votum quod at-**

tinet, ex mente Jctorum statutum, ne maritus voto se obstringat ab uxoris coitu per plures, quam 2. hebdomadas, circa quod tamen controversia orta inter Scholam Hillelis, & Scholam Schammaënam. Illa statuit, ne votum unicam excedat septimanam, ob immunditiam maternam post partum masculum, LEVIT. XII. 2. & immunditiam foeminae menstruam, 7. diebus praefinitam. LEVIT. XV. 9. Hæc vero votum extendebat ad binas septimanas, ratione eruta ex Levit. XII. 1. quia immunditiam maternæ, post partum foemineum, tot praescripti erant dies. Cessante vero voto, Studiosis Legis nullum certum debiti hujus praestandi ergo erat praefinitum tempus ob rationem, quia nulla in eos uxoris exigendi debiti fuit potestas. Secundum tamen *Mischna*, intra dies 30. erat praestandum. Si autem eis nulla obstit absentia, aut aliud urgens impedimentum, volunt *Talmudici*, ut qualibet hebdomade a Sabbathi scil. nocte, in noctem Sabbathi, officio suo maritali fungantur, modo eis vires sufficiant. Juvenibus vero otiosis ac strenuis hocce debitum conjugale quotidie erat injunctum. Operarii bis quavis hebdomade conjugii satisfacere tenebantur, si scil. in urbe degebant, semel vero tantum quavis hebdomade, si extra urbem, vel locum domicilii ordinarium se sustentabant, & idem asinariis erat praescriptum tempus. Mercatoribus camelos ducentibus, tempus 30. dierum, & nautis tempus semestris, praestandi uxori debitum maritalis, praefixum erat. Brevissime haec dicta, paucioribus exhibet *Misna, tit. Cethuboth cap. 5.* cujus versio, uti etiam SELDEN. *de Ux Ebr. L. 3. c. 6.* exhibet, ita sonat: *Ubi maritus voto se obstringit ab uxoris concubitu, seu lecti ut vocant ministerio, per binas hebdomadas uxori expectandum erat, juxta sententiam Scholæ Schammaëanae. Atqui ex Hillelis Scholæ sententia per hebdomadam unicam. Discipuli excipiuntur propter Studium legis, utpote in quos non est uxoris hec potestas, per dies 30. Operarii seu artificibus hebdomas praefinitur unica. Quod vero ad conjugale debitum in Lege memoratum attinet Juvenes otiosi, strenui, ad illud singulis obligantur diebus, operarii binis in hebdomade vicibus. Asinarii (villici ac rustici, qui proventus ex agris villisque opportant) semel in hebdomade; qui cum Camelis Mercaturam exercent (qui longinquo onustis mercibus Camelos ducunt) semel in diebus 30. Nautæ, (qui aperti maris spatia metiebantur) semel tempore quolibet semestris, quod ex sententia Rabbi Eliazeris dictum. Qui plura circa hanc materiam desiderat, adeat, cit. SELDEN. qui in pertractanda hac materia prolixè occupatus est, & cui hæc excerpta debeo.*

§. III.

Lege quoque Mosaica Maritis præceptum erat, ut a congressu uxorum tempore fluxus menstrui abstinere. Lex extat LEVIT. XX. 18. ibi: *Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo, ipsaque aperuerit fontem sanguinis sui, interficientur ambo.* Cujus Legis rationem in eo ponit MENOCH *Lib. 3. de Republ. Hebr. c. 21. in f.* quod noxas proli tunc genitæ credatur imprimere profluvii illius vitiosa & virosa conditio. Hoc profluvio enim nihil magis monstrificum repetiri, ait, dum ipsius tactu fruges steriliscunt, hortorum germina exuruntur, fructus arborum, quibus insedere menstruatæ, delabuntur, speculorum fulgor hebetatur, ferri acies, eborisque nitor, perstringitur, apes emoriuntur, canes in rabiem aguntur, qui sanguinem illum gustaverunt, & quibus dentem infixerunt, insanabili veneno cruciantur, & intereunt. Referente MENOCH. *l. c.*

§. IV.

Sacerdotes Ægyptii eo tempore, quo sacrum aliquem cultum erant celebraturi, per Septimanas aliquot sese præparabant, & præter ablutiones quotidianas, animalibus omnibus abstinebant, & ab omni olere ac legumine, sed præcipue a mulierum consuetudine. Herm. *WITSI Ægyptiacæ Lib. 1. c. 6. §. 11.* De Turcis & Persis quoque notandum, quod apud eos mensis Ramadhan, Ramazan vel Ramassan, qui nonus anni mensis est, & Augusto nostro correspondet, sacer sit, propterea, quod hoc mense Mahumendi Liber Alcoran missus sit, hinc sub pœna ultimi supplicii prohibitum apud eos est, ne quis hoc mense diei tempore edat, inprimis vero Vino & uxorum cohabitatione abstinere debent. Hinc Arabes hunc mensẽ Schach rossabri, sive mensẽ abstinentiæ & patientiæ appellitant.

§. V.

Hodiernis moribus non ita tempora definita sunt, quibus uxori debitum maritale sit, vel non sit præstandum, sed hisce maritus invigilat, quantum fieri potest. Fœminæ equidem & hodie ejusmodi inveniuntur, quæ insatiabiles plane a maritis debitum conjugale, pro lubitu & libidine, supra modum exposcunt, licet non ignorent, id cum detrimento maximo fieri maritorum, si toties operam dent libidinosis amplexibus, quales fœminas Satyrice satis depingit Italus. Anton. Cordus *VRCEVS*, iniquens: *Nostræ fœminæ similes sunt Sacerdotibus. Sacerdotes enim nostri semper illas in ore præces habent. Da, quæsumus, præsta, quæsumus, concede, quæsumus. Sic & nostræ fœminæ, maritis orantibus: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos*

dimittimus debitoribus nostris, instant & inquamant: Da debitum, præstā debitum, redde debitum: quod debitum redde decies, redde centies, nihil reddidisti, nihil egisti, ad initium semper redeundum est. Vah, quæ Charybdis tam vorax, ut mulier! nihilominus tamen, Lex publica debiti conjugalis præstationem certis non circumdedit limitibus, nec accusandi ob id uxori locus non datur, si maritus hocce debitum non semper ad nutum uxori præster, sed sufficit, maritum plane non negligere officium maritale. Attamen suadent Medici, ne maritorum concubitus nocte vel die quinque excedat vices, superfluam enim cohabitationem marito esse periculosam, licet uxor nihilominus insatiabilis permareat. VENETTE d. Tr. c. 7. Idem abyssus libidinum & in maritis conspicitur, quod VENETTE d. l. singulari confirmat exemplo uxoris cujusdam, Cataloniensi nupta viro, quæ Regem Aragoniæ tum temporis regnantem supplicando adivit, ejusve opem adversus nimiam mariti cohabitationem imploravit, seque diem supremum mox esse obituram, ni nimis hisce amplexibus libidinosi termini ponerentur. Rex igitur maritum hac de re compellans, ex eo percepit, eum quamvis nocte uxori decies debitum reddere conjugale, quo dicto, Rex ei sub pœna capitali interdixit, ne plus, quam sexies quavis hoc præstaret nocte. Idem & de Sapientissimo refert Solone, eum civibus suis mandato injunxisse, ne quis uxori plus tribus vicibus quovis mense hocce debitum exsolvat. Cauti sint igitur in eo conjuges, ne nimio concubitu vires debilitentur, imprimis, cum non cuivis Nationi idem sit calor & potentia generandi.

§. VI.

Sed cum eveniat, ut vel uxor, vel maritus in reddendo debito nimis sint refractarii, nullo modo horum animi, ad præstanda ea, quæ sibi invicem debent, persuaderi possint, hoc casu, ad cohabitationem mutuam adigi possunt, licet etiam alter conjugum continentiam voverit, non enim votum in alterius obligat præjudicium. Cum enim ex legitimo conjugio Jus oriatur personarum in primis mutuuum, consistens præcipue in mutuo amore, ac perpetua vitæ consuetudine, ut & in exhibitione debiti conjugalis & liberorum procreatione, sequitur refractarios ad ea jure adigi posse. Imo si vir aut uxor, extreme refractarius, vel refractaria sit, divortium peti potest a desertore, vel a desertrice. De Jure Prutenico, si alter conjugum cohabitare recuset, sine iusta causa, per Decretum ad id compelli jubetur. Decreto vero si parere nolit, pignoribus captis, vel carcere, aliave pœna persona refractaria ad cohabitationem compellenda. Cogi si nec dicto modo possit, pro-

processus contra præsentem instituitur, quæ si nihilominus contumax perseveret, divortium locum habet, partive innocenti secundæ permittuntur nuptiæ, pars vero nocens relegatur. Pr. l. N. fol. 364. A. 4. De Jure Hebræorum si uxor debitum conjugale marito ex importuna Sexus procacitate deneget, *Misna* refert? uxori de dote, qualibet hebdomade septem denarios minui, usque dum dos in nihilum sit redacta tuncque locum sibi vindicavit repudium. SELDEN. l. c. c. 7.

§. VII.

Licebit adhuc, cum in tenebris versor novæ nuptæ, curiosas quasdam amoris conjugalis proponere quæstiones, quarum illa prima est, quam exhibet VENETTE l. 2. P. 2. c. 5. quo nimirum præcipue anni tempore novi conjuges invicem cohabitare teneantur? Respondet ad eam VENETTE d. l. tandemque multos post discursus tempus Vernale ad coitum eligit, eoque tempore personas conjugatas amori deditissimas esse, asserit. Altera sit quæstio, quam *idem* proponit d. l. cap. 6. qua scil. diei hora maritus uxorem suam amore conjugali prosequi teneatur? Ad quam *cit. Autor*, refutatis opinionibus eorum medicorum, qui aut noctem aut auroram (pro quo ultimo tamen tempore sat splendida facit verba) ad hunc eligunt actum, respondet, omnem diei horam amplexibus hisce conjugalibus conducere, nec horarum selectum esse habendum. Inprimis tamen duo totius diei selegit tempora, suadens, ut concubitus fiat 4. vel 5. horis post prandium, & totidem horis post coenam. Fœminis tamen omne tempus unius effectus esse asserit, solisve maritis hancce injungit cautelam.

§. VIII.

Tertia sit quæstio, quali artificio personæ desponsatæ filios masculos suscipere possint? Succurrit hic mihi ANT. LE GRAND *cit. Tract. p. m. 223.* suadens: ut conjuges solidiori utantur cibo, rariusve concumbant, hoc enim modo semen & calidius & spissius reddi, prolificumque ac aptissimum ad marium fieri conceptum. Secundo mater in congressu super latus dextrum recubat, & post coitum confestim super illud conquiescat, quia in dextris ab Hepate semen fovendi dicitur, quod est calidum: in sinistris autem liene frigido quoque pacto refrigerari, & ad fœminarum conceptum præparari fertur. Hinc HIPPOCRATES masculos in dextris, fœminas vero in sinistris generari scripsit.

scripsit. Tertio, spirantibus Aquilonibus cohabitent, Austris vero desistant, quia Aquilonem ad mares suscipiendos; austrum vero ad foemelas accommodatissimum esse volunt. Probant hoc experimento ovium, quæ, si flante Aquilone concipiunt, marem ferunt, Austro autem foeminam. Plures ejusmodi hic in medium proferre possem quæstiones, nisi persuasum haberem, non cuivis ejusmodi quæstiunculas ad palatum esse, hinc hisce jam imposito finem.

§. IX.

Coronidis tamen loco tragicus novorum conjugum exitus, nocti Nuptiali colophonem addat. Sæpius enim evenire solet, ut desponsati prima Nuptiarum nocte, fato quodam infelices, amplexus inter conjugales suavissimos debellando virginitatem, animam misere exhalare teneantur. Testes & hac in re sunt S. Literæ, quæ nos edocent in Libro Tobiz, Dæmonem, nomine Asmodeum, septem viros Saræ, Raguelis filiz sponfos, simulatque ipsi se miscere voluissent, enecasse. Alia exempla eorum, qui ædium periere lapsu, profert Hieron. *MAGIVS Lib. 3. Miscellan. c. 4. apud GRVTER. Tom. II. Thesaur. Crit. p. 1368. seq.* ex quo unicum saltem depromere lubet, de Q Sertullio & Dulcicula, Sponsis, qui prima Nuptiarum nocte in ipso actu conjugali, domus maritalis lapsu, misere necati leguntur, quorum Sepulchro adhuc Epitaphium insculptum visitur, quod hic apponere juvabit:

ASPICE. VIATOR. Q. SERTVLLII. ET DVLICVLÆ. SPON. MEJ. RANCILLÆ. VIRG. AC. POST. INDE. QVID. FACIAT. LICENTIOSA. SORS. LEGITO. IN. IPSA. FLORIDA. ÆTATE. CVM. ACRIIDA. VIS. AMORIS. INGRVER. MVTVO. CAPT. TANT. SOCERO. ET. M. SOCR. ANNV. ENTIB. SOLENN. HYMEN. NVPT. COPVLAMVR. SED. O. FATVM. INFELIX. NOCTE. PRIMA. CVM. IMPORT. VOLVPTATIS. EX. I9. FAC. EXSTINGVERE. ET. D. M. V. VOTA. COGEREMVR. REDDITIS. HEV. IPSO. IN. ACTV. DOM. MARITALIS. CORRVEN. AMBOS. IAM. EXTRE. CVM. DVLCEDINE. TETISS. COMPLICATOS. OFRESIT. FVNESTAS. SOROR. NEC. NOVI. QVID. FECISS. PVTA. NON. ERAT. IN. FATIS. TVM. NOSTRA. LONGIOR. HORA. CARI. PARENTES. LVCTV. NEC. LACRYMIS. MISERA. AC. LARVATA. NOSTRA. DEFLEATIS. FVNERA. NE. REDDATIS. INFELICIORA. AT. VOS. NOSTROS. DIVTVRNIORES. VIVITE. ANNOS. OPTIME. LECTOR. AC. VIVE. TVOS.

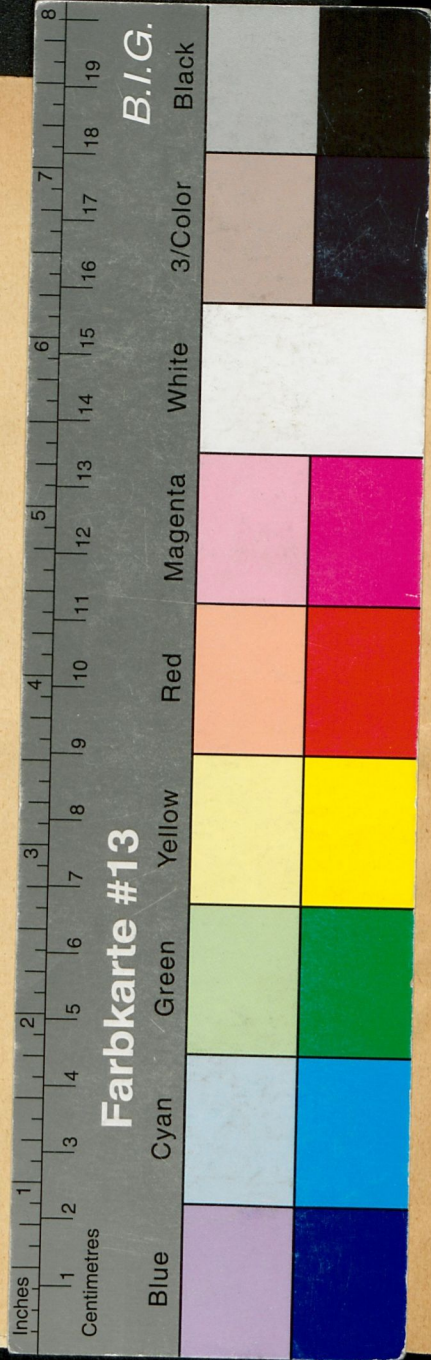
D. M.

K 3223^d

X2368159

69
C. 23. num. 5.

DISCVRSVS
HISTORICO-IVRIDICVS
DE
DIE AC NOCTE
NVPTIALI,

P. 291

Von dem
Hochzeit = Sage,
und der
Braut = Nacht,

K 3224

PUBLICI IVRIS FACTVS
A
CONRAD. PHILIP. HOFFMANNO,
I. V. D.
ET S. M. R. P. CONSIL.

REGIOMONTI ET LIPSIAE,

ANNO clō Idcc XLIII.

